

Perspectiefnota 2012 – 2015

“Kwaliteit voor mens en werk”

bezoekadres
Gauke Boelensstraat 2
9203 RM Drachten
postadres
Postbus 10.000
9200 HA Drachten

Drachten-Smallingerland

telefoon
0512 – 58 12 34
internet
www.smallingerland.nl
e-mail
Gemeente@smallingerland.nl

Aan de gemeenteraad

Krachtig, sociaal, veilig en leefbaar

In het collegeprogramma en het Beleidsplan 2011-2014 schetsten we een beeld waar Smallingerland – net als andere gemeenten – voor een ingrijpende (financiële) opgave en dus voor fundamentele keuzes staat. Dit als gevolg van de monetaire crisis en de effecten daarvan op de economie. Teruglopende gemeentelijke middelen in een situatie waar meer dan voorheen uitdagingen en verantwoordelijkheden liggen, zoals een oplopende werkloosheid en toenemende afhankelijkheid van uitkeringen. Daarnaast maatregelen vanuit Den Haag, die effecten hebben voor onze burgers, soms ook voor degene die het al niet gemakkelijk hebben. We hebben als antwoord samen met uw raad ingezet op een krachtig, sociaal, veilig en leefbaar Smallingerland. Dat betekent ontwikkeling in plaats van consolidatie. Afmaken van ambities die eerder in gang zijn gezet.

Een noodzakelijke randvoorwaarde hiervoor is een gezonde financiële positie en een behoedzaam financieel beleid. Dat maakt keuzes – en niet altijd de prettigste – noodzakelijk. Op voorhand hebben we samen uitgesproken dat het sociaal beleid daarbij wordt ontzien en dat het voorzieningen niveau zo veel mogelijk in stand zal worden gehouden.

Ontwikkeling financiële positie

In het Beleidsplan 2011-2014 schetsten we in meerjarenperspectief een structurele financiële ruimte van € 4,0 miljoen. Een ruimte die overigens voor een belangrijk deel was ontstaan doordat in de ramingen taakstellend een bedrag aan bezuinigingen gevonden zou moeten worden van structureel € 1,6 miljoen. Die ruimte van € 4 miljoen viel toevallig samen met de bezuinigingsopgave uit ons collegeprogramma. Structurele bezuinigingen van een dergelijke omvang achtten we destijds noodzakelijk, omdat risico's en bezuinigingen voortvloeiend uit het kabinetsbeleid nog op geen enkele wijze concreet waren gemaakt. De risico's waren groot: elke miljard bezuiniging op het gemeentefonds betekent voor ons een achteruitgang van € 3,5 miljoen. Er was geen duidelijkheid over decentralisatievoornemens en de eigen ambities waren slechts mondjesmaat ingevuld.

Inmiddels is er meer duidelijkheid, maar de risico's zijn nog steeds groot. Het Rijk heeft zijn plannen voor de komende jaren gepresenteerd. Die plannen hebben de zorgen niet weggenomen. Een aantal malen hebben we daarover al met uw raad van gedachten gewisseld. De laatste keer bij de beoordeling van het concept-Bestuursakkoord. Met u zijn we van mening dat de kabinetsplannen leiden tot te grote kortingen op plaatsen waar dat niet verantwoord is. Gemeenten worden daardoor met onmogelijke taken opgescheept. Dat heeft zijn vertaling gekregen in het concept-Bestuursakkoord. Om die reden hebben we gezamenlijk gemeend tegen het akkoord te moeten stemmen.

Op dit moment is niet duidelijk of er een Bestuursakkoord wordt vastgesteld en wat de (financiële) gevolgen zijn als er géén akkoord wordt gesloten. Vooralsnog gaan we er vanuit dat de meeste afspraken ook zonder akkoord zullen worden nagekomen. Om die reden hanteren we het concept-Bestuursakkoord als uitgangspunt voor deze perspectiefnota.

Allereerst en van groot financieel belang is dat de uitkering uit het gemeentefonds weer gekoppeld gaat worden aan de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven (trapje op; trapje af). De eerste effecten daarvan bleken in de Maartcirculaire. De Meicirculaire was ten tijde van het opstellen van deze nota nog niet beschikbaar, maar door het Rijk zijn wel alvast de accessen vrijgegeven, die op basis van dit principe voor de komende jaren te verwachten zijn. Gecombineerd met de behoedzame raming in het beleidsplan is het effect daarvan dat we structureel ruim € 2 miljoen extra zullen ontvangen; wat bij benadering

opweegt tegen de (ook op basis van de circulaire bijgestelde) loon- en prijsontwikkeling. In normaal Nederlands: de kortingen op het gemeentefonds vallen mee.

Daarnaast wordt voor de budgettering van de WWB weer de oude systematiek gehanteerd. Dat betekent – kort door de bocht – dat landelijk het macrobudget de feitelijke kostenontwikkeling gaat volgen. Dat betekent bij meer bijstandsccliënten ook meer geld voor gemeenten. Dat kan voor individuele gemeenten, door de verdeling van dit budget, nog wel betekenen dat ze tekort komen of overhouden. Het eigen risico is in beginsel beperkt tot 10% van de uitgaven. Gezien de ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten in onze gemeente ten opzichte van het landelijke beeld nemen we dit risico behoedzaamheidshalve in de ramingen alvast als last. Dat betekent een structureel nadeel van € 1,6 miljoen ten opzichte van het beleidsplan.

Rekening houden met alle – bekende – ontwikkelingen geeft dat een ruimte in meerjarenperspectief van structureel ruim € 2,1 miljoen. We doen in deze perspectiefnota voorstellen om van die ruimte in totaal structureel bijna € 1,7 miljoen extra middelen in te zetten voor ambities en uitgangspunten uit ons collegeprogramma. Er resteert dan nog een buffer van structureel € 0,45 miljoen. Dit is iets minder, maar in lijn met wat de afgelopen jaren gebruikelijk is geworden. Het verschil vinden we acceptabel: het gaat hier om een momentopname die er bij het beleidsplan in het najaar anders uit zal zien.

De vrij besteedbare ruimte in de sfeer van de eenmalige middelen werd in het beleidsplan geraamd op € 16,8 miljoen. Deze is toegenomen tot € 30,3 miljoen door onder andere het jaarrekeningresultaat 2010, rentevoordelen en een gewijzigde methode voor de berekening van risico's in het grondbedrijf. Bij dat laatste wordt in deze nota meer uitgebreid stilgestaan.

In deze perspectiefnota zijn voorstellen opgenomen om € 6 miljoen te reserveren voor nieuwe wensen en noodzakelijke voornemens. Daarnaast hebben we onze bijdrage aan de spoorlijn Groningen-Drachten-Heerenveen in de ramingen opgenomen. Dit leidt tot een (relatief klein) tekort in de sfeer van de eenmalige middelen, waarvan we voorzien dat dit zich op afzienbare termijn oplost.

Bezuinigingen 2011 en volgende jaren

In het collegeprogramma is de afspraak opgenomen dat in deze collegeperiode € 4 miljoen structureel bezuinigd zal gaan worden. Een belangrijk deel daarvan is al ingevuld door de technische bezuinigingen en het kostendekkend maken van enkele tarieven (Beleidsplan 2011-2014). Er resteerde een taakstelling van € 1,6 miljoen. Deze perspectiefnota bevat ons voorstel aan de raad om tot invulling te komen. Bovendien is een 'reservelijst' opgenomen van een vergelijkbaar bedrag. Deze geeft uw raad het gevraagde inzicht in alternatieven. Bovendien biedt het mogelijkheden om in de toekomst uit te putten, zonder dat een nieuw ingrijpend voorbereidingsproces noodzakelijk is.

We zijn van mening dat de bezuinigingsvoorstellen leiden tot een evenwichtig pakket, dat past binnen de eerder geformuleerde doelstelling. Smallerland blijft krachtig, sociaal, veilig en leefbaar. We kunnen met dit pakket belangrijke voorzieningen en producten in stand houden. Op deze plek willen we in het bijzonder het minimabeleid noemen, waarvoor we de komende jaren structureel ruim € 0,7 miljoen extra inzetten voor het onverkort uitvoeren van ons beleid, zodat degene die het het moeilijkst hebben kunnen worden ontzien.

In dit licht menen we dat er sprake is van een uit te leggen en verdedigbaar pakket aan bezuinigingen. Dat geldt naar onze opvatting niet alleen voor de concrete voorstellen, maar ook voor het reservepakket en de verdeling over beide lijsten.

Extra middelen

Naast een bezuinigingspakket van structureel € 1,6 miljoen bevat deze perspectiefnota voorstellen om voor een vergelijkbaar bedrag aan extra structurele middelen in te zetten.

Eerder noemden we het minimabeleid, waarvan we in het Beleidsplan 2011-2014 al aangaven dat ongewijzigd beleid tot extra lasten zou leiden.

Daarnaast worden we geconfronteerd met een forse teruggang in het participatiebudget. We spraken daar al eerder over met uw raad. We waren en blijven van mening dat we niet in de positie zijn gaten – hoe betreuenswaardig ook – in het rijksbeleid te dichten. Dat geldt in algemene zin en het geldt hier in het bijzonder. Dat betekent dat naar onze mening dat de middelen en mogelijkheden voor ID- en WIW-banen opdrogen en dat deze zullen verdwijnen.

Stoppen met subsidiëring van deze arbeidsplaatsen kan ernstige consequenties voor betrokken werknemers hebben. De werkgevers bij wie ze in loondienst zijn dragen daarvoor in rechtspositionele zin de verantwoordelijkheid. Zij zullen moeten afwegen of zij deze werknemers in dienst kunnen houden en of zij de daarvoor benodigde financiële middelen kunnen vrijmaken. De gemeente op haar beurt heeft die verantwoordelijkheid voor ID-ers en WIW-ers, die bij haar in dienst zijn of bij instellingen die voor hun exploitatie van de gemeente afhankelijk zijn c.q. ons beleid gestalte geven. Dat heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering van de gemeente en enkele instellingen die voor hun exploitatie van de gemeente afhankelijk zijn, c.q. die ons beleid gestalte geven. Daar zijn we wel verantwoordelijk voor. Om in die gaten te voorzien en vooral om de desbetreffende voorzieningen in stand te houden hebben we structureel € 0,3 miljoen gereserveerd.

Hoewel we niet in de positie zijn om structureel de gaten in het rijksbeleid te dichten hebben we daarnaast – omdat we alle mogelijkheden willen benutten mensen zelfstandig een inkomen te laten verwerven – eenmalig € 1 miljoen geraamd voor een pilot re-integratie. Deze pilot combineert een paar uitgangspunten: we ontzien de mensen die het het moeilijkst hebben, zonder te vervallen in – structurele – compensatie van rijksbezuinigingen.

In het collegeprogramma zijn enkele prioriteiten genoemd voor het oplossen van knelpunten in de onderwijshuisvesting. In deze nota wordt daarvoor structureel € 0,4 miljoen geraamd.

De economische crisis zet grondexploitaties onder druk. Eerder hebben we met u afgesproken om bij deze perspectiefnota te bezien of de sinds jaar en dag gehanteerde toerekening van kosten – in het bijzonder van personeel en rente – in dat licht nog reëel is. Wij menen dat een herziening van de toerekening van personeelslasten gewenst is en stellen deze bij met structureel ruim € 0,2 miljoen. Dit bedrag komt ten laste van de structurele begrotingsruimte. De rentetoerekening kan in onze optiek vooralsnog ongewijzigd blijven, mede omdat er in de eerder genoemde nieuwe risicoregels voor het grondbedrijf oog is voor de gevolgen van deze toerekening.

In de eenmalige sfeer ramen we een aantal onontkoombare bedragen voor onderhoud en vervanging (kunstgrasvelden, havens). Daarnaast hebben we reserveringen opgenomen voor investeringen in de openbare ruimte, zoals het busstation aan het Van Knobelsdorffplein en de omgeving (als verbindende schakel tussen het Raadhuisplein en voorziene vernieuwbouw van De Lawei en De Meldij), en herstructurering van De Kaden. In ons collegeprogramma hebben we een opening gecreëerd om de gemeente Opsterland tegemoet te komen in het project Polderhoofdkanaal. Bestuurlijk overleg heeft zeer recent geleid tot overeenstemming. We komen hier in een apart voorstel bij u op terug en hebben in samenhang hiermee een reservering opgenomen.

Risico's

De financiële positie oogt solide. Zowel structureel als eenmalig is er een buffer, die overeenkomt met wat de afgelopen jaren gebruikelijk is geworden. Dat stemt tot tevredenheid. Maar veel is nog onduidelijk. Behoedzaamheid is daarom geboden. Er komt nog veel op gemeenten af (of we willen of niet), we willen zelf nog veel en dat hebben we (nog) niet financieel kunnen vertalen. In deze perspectiefnota hebben we van de laatste een opsomming opgenomen.

In het beleidsplan waren bijstandslasten en de uitkering uit het gemeentefonds de belangrijkste risicoposten. Die hebben zich nu uitgekristalliseerd en zijn financieel vertaald. Er blijven echter veel onzekerheden. Het rijk heeft flinke decentralisatievoornemens, kort op budgetten (efficiencykortingen bij decentralisaties, WSW) en schrijft andere overheden zaken voor die op dit moment voor ons een financieel risico inhouden (RUD's, regionalisering brandweer). Ook het concept-Bestuursakkoord neemt die onzekerheden niet weg; integendeel, die borduurt daarop voort. De herverdeleffecten voor drie decentralisatiebewegingen (werken naar vermogen, AWBZ en jeugdzorg) worden weliswaar gemaximeerd op € 15 per inwoner (voor ons dus structureel ruim € 0,8 miljoen), maar dat is maar een deel van het aangegeven risico.

Financiële consequenties, financiële mogelijkheden en onmogelijkheden zullen zich de komende jaren langzaam uitkristalliseren. De praktijk zal moeten uitwijzen of de aangegeven buffers volstaan. In dit verband is de reservelijst met bezuinigingen van belang. Zoals aangegeven kan deze worden ingezet om extra tegenvallers op te vangen of om ruimte te geven nieuw beleid op de rails te zetten. Conform het collegeprogramma zal bij een dergelijke afweging ook de mogelijkheid van OZB-verhoging worden betrokken.

Tot slot

Deze perspectiefnota bevat de hoofdlijnen van het financieel beleid zoals ons dat de komende jaren voor ogen staat. In het beleidsplan zal een nadere concretisering plaatsvinden, zowel naar bedragen als jaarschijven. Mogelijk vraagt dit dan om aanvullende keuzes. Er staat veel op het spel, wellicht meer dan voorheen. We menen een solide en evenwichtig pakket van maatregelen en voornemens aan u te hebben voorgelegd. We hopen dat uw raad dat onderschrijft en zien uit naar een gedachtewisseling daarover.

Drachten, mei 2011

Burgemeester en wethouders van Smallingerland,

secretaris
Leendert Maarleveld

burgemeester
Bert Middel

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	2
Inhoudsopgave	6
1. Bezuinigingen 2011-2014	7
1.1 Taakstelling structureel € 1,6 miljoen	7
1.2 Overwegingen, criteria en afwegingen	7
1.3 Invulling taakstelling van structureel € 1,6 miljoen	8
1.4 Evenwichtig en verdedigbaar	9
2. Financieel perspectief 2012-2015	11
2.1 Uitgangspunten	11
2.2 Structureel	12
2.2.1 Ontwikkeling ruimte	12
2.2.2 Weerstandsvermogen	13
2.2.3 Nieuw beleid	13
2.2.4 Vergelijking ruimte, weerstandsvermogen en ambities nieuw beleid	13
2.3 Eenmalig	13
2.3.1 Ontwikkeling ruimte	13
2.3.2 Weerstandsvermogen	14
2.3.3 Nieuw beleid	14
2.3.4 Vergelijking ruimte, weerstandsvermogen en ambities nieuw beleid	14
2.4 Overige aspecten	15
2.4.1 Lokale lasten en heffingen	15
2.4.2 Interne rente	15
Bijlagen	16
1. Bezuinigingslijst	17
2. Trendmatige ontwikkelingen	23
3. Risico's en ambities	24
4. Niet-trendmatige ontwikkelingen	27
5. Structureel nieuw beleid	29
6. Ontwikkeling algemene reserve / eenmalige ruimte	31
7. Beleidsregels risicobepaling en –dekking grondbedrijf 2011	33
8. Eenmalig nieuw beleid	34

1. Bezuinigingen 2011-2014

1.1 Taakstelling structureel € 1,6 miljoen

In het collegeprogramma is opgenomen dat de komende jaren structureel € 4 miljoen bezuinigd zal moeten worden. In het Beleidsplan 2011-2014 is een aanzienlijk deel van deze taakstelling ingevuld door een reeks 'technische' bezuinigingen en het – conform het collegeprogramma – kostendekkend maken van een aantal tarieven (rioolbelasting, afvalstoffenheffing en bouwleges). Er resteert een taakstelling van € 1,6 miljoen. In het beleidsplan is voor elk van de jaarschijven 2011-2014 een taakstelling opgenomen van € 350.000 (totaal € 1,4 miljoen). Als gevolg van de besluitvorming over de rioolbelasting is de taakstelling voor het eerste jaar naderhand verhoogd met € 0,2 miljoen.

Bij eerdere gelegenheden hebben we de raad toegezegd dat we – naast voorstellen om tot invulling van de taakstelling te komen – inzicht zullen geven in een lijst van alternatieve, eveneens afgewogen opties van ongeveer eenzelfde bedrag.

1.2 Overwegingen, criteria en afwegingen

In het Beleidsplan 2011-2014 schreven we dat een samenleving krachtig, sociaal, veilig en leefbaar moet zijn. Niemand mag worden uitgesloten; iedereen moet binnen de eigen mogelijkheden mee kunnen doen. Werk en een zelfstandig inkomen zijn daarvoor belangrijke peilers. Degene die niet aan het arbeidsproces mee kunnen doen zijn niet minder belangrijk dan anderen; dus een gemeentebestuur moet drempels in onderwijs, zorg, het dagelijks leven en de publieke ruimte slechten. Dat geldt voor goede en voor minder goede tijden. Met die missie in het achterhoofd is gezocht naar bezuinigingsmogelijkheden.

Vanaf de start en al werkende weg leidde dat tot een aantal concrete randvoorwaarden, criteria en afwegingen.

1 *Prioriteiten collegeprogramma*

In het collegeprogramma zijn een paar duidelijke prioriteiten aangegeven:

- Het minimabeleid van de gemeente moet overeind blijven.
- Er dient geld te worden vrijgemaakt voor onderwijshuisvesting
- Er dienen voldoende middelen beschikbaar te zijn voor het bouwen en exploiteren van een vernieuwde cultuuraccommodatie
- Prioriteit voor stimulering van werkgelegenheid

2 *Smeerolie moet blijven*

Binnen de gemeentelijke begroting, maar ook binnen de exploitaties die van de gemeentelijke begroting afhankelijk zijn, moet – met mate – de nodige flexibiliteit blijven. Geen onnodige ruimte in stand houden dus, maar slagvaardig opereren moet mogelijk blijven. We moeten niet in een situatie belanden waarin voor elke calamiteit (of kans) een tijdrovende besluitvormingsprocedure moet worden ingezet.

3 *Integrale afweging*

Op diverse plaatsen in de begroting staan reserveringen en 'open' budgetten. Als regel wordt daarvoor beleid voorbereid of is in het verleden de mogelijkheid geschapen beleid te maken. Die mogelijkheden moeten blijven, maar al te grote reserveringen, zonder dat op dit moment duidelijk is hoe die ingezet zullen worden zijn expliciet als bezuinigingsoptie beschouwd. De wenselijkheid van die bedragen kan immers via de budgetcyclus op geëigende momenten integraal tegen andere voornemens en noodzakelijke bezuinigingen worden afgewogen.

- 4 *Zorg voor woonomgeving*
Wij hebben de vaste overtuiging dat bezuinigingen in de directe woonomgeving leiden tot een proces van verloedering. Bezuinigingen, zeker als deze het karakter hebben van 'van alles wat minder', leveren weinig op en zullen later nopen tot de noodzaak van (ingrijpender) herstelwerkmaatregelen.
- 5 *Gemeentelijke en eigen verantwoordelijkheid*
Smallingerland kent sinds jaar en dag een gezonde financiële positie. Dat heeft er toe geleid dat we soms meer op ons hebben genomen dan hetgeen onze wettelijke taak is. Niet zelden hebben we een verantwoordelijkheid genomen, die bij anderen lag of daar gelegd had kunnen worden. Dat kan niet langer een automatisme zijn, zeker als er betaalbare en/of goed toegankelijke alternatieven voor handen zijn. Teruglopende middelen noopt tot een focus op de eigen verantwoordelijkheid, bij ons, maar dus ook bij burgers en maatschappelijke organisaties.
- 6 *Evenwicht*
Bezuinigingen moeten er niet toe leiden dat een beperkte groep personen of organisaties onevenredig wordt getroffen, bijvoorbeeld door een opeenstapeling van bezuinigingsmaatregelen.

Gezien de relatief geringe omvang van de organisatie hebben we het standpunt ingenomen dat opzichzelfstaande bezuinigingen op personeel zouden leiden tot onevenwichtigheid.

1.3 Invulling taakstelling van structureel € 1,6 miljoen

De overwegingen in de vorige paragraaf zijn voor ons uitgangspunt geweest in het zoekproces naar reële bezuinigingsopties. In de tabel op de volgende pagina is ons voorstel voor de invulling van de taakstelling opgenomen. Voor een toelichting op de afzonderlijke voorstellen verwijzen we naar bijlage 1. In deze bijlage is naast de invulling van de taakstelling van structureel € 1,6 miljoen tevens een overzicht gegeven van de alternatieve eveneens afgewogen bezuinigingsmogelijkheden; de reservelijst.

Deze reservelijst zien we als reëel uit te voeren bezuinigingen. We presenteren deze lijst om twee redenen:

- De raad krijgt het gevraagde en toegezegde inzicht in alternatieven.
- Indien in de toekomst de noodzaak of wenselijkheid van aanvullende bezuinigingen ontstaat, zullen we geen nieuw bezuinigingsproces starten, maar een keus maken uit de onderwerpen van deze lijst, aangevuld met het instrument van OZB-verhoging.

Invulling en fasering bezuinigingstaakstelling structureel € 1,6 miljoen				
Programma	Beleidsproduct	Onderwerp	Bezuiniging (x € 1.000)	Effectuering vanaf
Burger en Bestuur	Belastingen	Doorbetaling OZB bedrijvenpark (GR)	€ 100	2011
Burger en Bestuur	Belastingen	WOZ taxaties	€ 50	2014
Wonen	Ruimtelijke ordening	Uitvoeren GBKN	€ 10	2011
Onderwijs	lokale onderwijs bestuurszaken	Subsidieregeling Achterstand en Kwaliteit	€ 50	2012
Sport en Recreatie	Sportbedrijf / vrijsval BOS-impuls	BOS-impuls - taakstellende bezuiniging Sportbedrijf	€ 100	2013
Cultuur	Openbare bibliotheek	Subsidie Bibliotheek	€ 60	2013
Cultuur	Culturele evenementen	Reservering culturele evenementen	€ 50	2011
Welzijn en Zorg	Minderheden	Stelpost ad hoc (subsidie) aanvragen	€ 20	2011
Welzijn en Zorg	Ouderenwerk	Openingstijden Wijkcentra en de Holdert	€ 50	2013
Welzijn en Zorg	Sociaal Cultureel Werk	Buurtwerkplaats Noord Oost	€ 42	2013
Welzijn en Zorg	Sociaal Cultureel Werk	Beperken vrije ruimte projectcapaciteit stichting MOS	€ 30	2012
Welzijn en Zorg	Sociaal Cultureel Werk	Gebiedgerichte Netwerken	€ 49	2012
Welzijn en Zorg	Vrijwilligers activiteiten	Beperken vrije ruimte budget vrijwilligersactiviteiten	€ 16	2011
Welzijn en Zorg	Peuterwerk en kinderopvang	Vrijval middelen wet OKE	€ 100	2011
Welzijn en Zorg	Preventieve gezondheidszorg	Lokaal gezondheidsbeleid	€ 20	2011
Welzijn en Zorg	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Vervoersvoorziening eigen auto	€ 65	2012
Welzijn en Zorg	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Hulp bij het huishouden persoonsgebonden budget	€ 100	2013
Welzijn en Zorg	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Eigen bijdrage voor scootmobielen en woningaanpassingen.	€ 100	2012
Welzijn en Zorg	WMO (beleid)	Vrije ruimte WMO	€ 25	2011
Welzijn en Zorg	Centrum voor jeugd en gezin (CJG)	Vrije ruimte CJG	€ 75	2011
Leefomgeving	verkeerswegen	Dagelijks en besteksonderhoud wegen	€ 100	2012
Leefomgeving	fysiek dorps-wijkbeheer	Doorbetaling afvalstoffenheffing	€ 45	2011
Leefomgeving	Waterwegen	Beperken jaarlijkse hekkelronde	€ 50	2012
Leefomgeving	Milieubeleid algemeen	Servicebureau de Friese Wouden	€ 11	2012
Veiligheid	openbare orde en veiligheid	Rampencoördinatie	€ 15	2011
Bedrijfsvoering	Personeel	Centraal budget personeelsbeleid	€ 157	2011
Bedrijfsvoering	Overig	Bedrijfsvoering overig	€ 110	2011
Totaal			€ 1.600	

1.4 Evenwichtig en verdedigbaar

We zijn van opvatting dat de bezuinigingsvoorstellen zoals weergegeven in de vorige paragraaf leiden tot een evenwichtig pakket, dat past binnen de eerder gememoreerde missie. Smallerland blijft krachtig, sociaal, veilig en leefbaar. We kunnen in dat kader belangrijke voorzieningen en producten (doorgaans in de volle omvang, soms zelfs geïntensiveerd) in stand houden (schoolzwemmen, bibliotheekvoorzieningen, leerlingenvervoer, cultuurvoorzieningen, openbare ruimte, gemeentelijke dienstverlening).

We hebben het minimabeleid ongewijzigd in stand kunnen houden. Dat kost de komende jaren structureel € 0,7 miljoen extra. Maar ook en vooral in slechte tijden staan we daarvoor. Het maken van keuzes heeft – ook daarmee samenhangend – geleid tot een beperkte bezuiniging op de WMO. We hebben die keus weloverwogen gemaakt; om degene die het moeilijkst hebben te kunnen ontzien.

In dit licht menen we dat er sprake is van een uit te leggen en verdedigbaar pakket. Dat geldt naar onze opvatting niet alleen voor de concrete bezuinigingsvoorstellen, maar ook voor het reservepakket en de verdeling over beide lijsten.

Bij de fasering van de bezuinigingen hebben en zullen we rekening houden met noodzakelijk overleg, noodzaak te organiseren op lagere budgetten en afbouw van (al dan niet formele) rechten. Dit leidt er toe dat in algemene zin 'vrije ruimte' en reserveringen al in 2011 kunnen vrijvallen en dat de andere maatregelen in latere jaren geëffectueerd zullen worden.

2. Financieel perspectief 2012-2015

Vanwege de al eerder genoemde onzekerheid over de doorwerking van rijksbeleid is ervoor gekozen het financieel perspectief compact te beschrijven. We verwachten dat in het najaar bij het beleidsplan er het nodige veranderd zal zijn. Daarom beperken we ons nu tot totalen aan het einde van de planperiode. Bij het beleidsplan zullen we op basis van actuele inzichten een onderverdeling naar jaarschijven maken.

In dit hoofdstuk zetten we eerst op een rij welke uitgangspunten zijn gehanteerd bij het maken van dit perspectief. Daarna gaan we afzonderlijk in op de structurele en eenmalige financiën. We beginnen dan met de ontwikkeling van de ruimte ten opzichte van het Beleidsplan 2011-2014. Vervolgens gaan we in op onze ambities, het nieuwe beleid waarvoor we middelen willen reserveren. Daarna staan we stil bij het weerstandsvermogen. Ruimte, ambities en weerstandsvermogen zetten we tegen elkaar af. We vervolgen met enkele onderwerpen die eveneens in de perspectiefnota moeten worden belicht en sluiten af met een conclusie.

2.1 Uitgangspunten

Bij het opstellen van dit financieel perspectief zijn de volgende uitgangspunt gehanteerd:

- Het Beleidsplan 2011-2014 en ons collegeprogramma vormen samen het vertrekpunt.
- De effecten van het Jaarverslag 2010 (eenmalig € 4,5 miljoen) en de Concernrapportage 2011-I (structureel voordeel € 84.000 en eenmalig voordeel € 1,8 miljoen) zijn verwerkt in lijn met het voorstel van het college aan de raad.
- Voor de berekening van het gemeentefonds is de Maartcirculaire gehanteerd. Verwerking van de Mei- en Septembercirculaire vindt plaats bij het opstellen van het beleidsplan. Voor de accresberekening van het gemeentefonds is gebruik gemaakt van aanvullende informatie van het rijk.
- Er is uitgegaan van effectuering van een structureel bezuinigingspakket van € 1,6 miljoen, uiterlijk in 2014.
- Er vindt geen automatische compensatie plaats van rijksbezuinigingen. Dit sluit aan bij onze criteria voor de bezuinigingen: een focus op de eigen gemeentelijke verantwoordelijkheden.

Dat leidt op het gebied van re-integratie tot keuzes vanwege verlagingen van het Participatiebudget. De hoogte van de rijksvergoeding blijft maatgevend voor ons eigen budget. Het gevolg hiervan is dat we met ingang van 2013 subsidies voor ID en WIW beëindigen en in 2012 in principe geen re-integratiewerkzaamheden uitvoeren voor mensen van 27 jaar en ouder.

- Hoewel we tegen het concept-Bestuursakkoord tussen Rijk en VNG ca zullen stemmen, en dit akkoord (nog) niet formeel is vastgesteld, gaan we er vanuit dat een aantal afspraken wordt nagekomen. Zo menen we dat een eigen risico van 10% voor gemeenten in de kosten van de WWB onvermijdelijk is. We ramen hiervoor vanaf 2012 structureel € 1,6 miljoen.

- Voor loon- en prijsindexeringen volgen we de inflatiepercentages van het Gemeentefonds. Voor 2012 wordt een bijstelling gemaakt door de gehanteerde indexen voor 2010 en 2011 te herijken op basis van de werkelijkheid. Een overzicht van alle gehanteerde percentages is opgenomen in bijlage 2.
- Bij decentralisatie van rijkstaken beschouwen we de rijksvergoeding als taakstellend voor onze eigen budgetten.
- Er is bij het opstellen van deze perspectiefnota sprake van diverse onzekerheden, risico's en nog niet in geld vertaalde ambities. We noemen hier in willekeurige volgorde de meest in het oog springende. Ze zijn toegelicht in bijlage 3.

Risico's

- Rijksvergoedingen WSW / bedrijfsvoering Caparis
- Decentralisatie / uitwerking bestuursakkoord
- Gastoudergezinnen
- Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's)
- Regionalisering brandweer
- Onderhoud openbare ruimte, walbeschoeiing e.d., bruggen
- Automatisering
- Aanvullende WWB-uitkering
- Geluidswal

Ambities

- Zwembad De Welle
- Beleidsplan Openbare Verlichting
- Beleidsplan Sport en bewegen
- GVVP / verkeersmaatregelen
- Vliegveld
- Herstructurering
- Duurzaamheid
- Recreatie en toerisme

2.2 Structureel

2.2.1 Ontwikkeling ruimte

De onderstaande tabel laat zien hoe onze structurele ruimte zich ontwikkelt. De ruimte uit de laatste jaarschijf van het Beleidsplan 2011-2014 is onze beginstand. Zo wordt op basis van de huidige inzichten berekend wat de eindstand is in 2015.

De tabel bevat ontwikkelingen die 'hard' zijn: ze zijn onvermijdelijk, verplicht of vloeien logischerwijze voort uit eerder gemaakte keuzes. U komt hier onder meer de doorrekening tegen van het gemeentefonds en van loon- en prijsindexeringen. Deze indexeringen vormen de trendmatige ontwikkelingen. Er zijn daarnaast ook een paar niet-trendmatige ontwikkelingen, zoals het structurele resultaat van de concernrapportage en de effecten van areaaluitbreiding voor onze onderhoudsbudgetten en OZB-inkomsten. In bijlage 4 zijn alle niet-trendmatige ontwikkelingen toegelicht.

Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)
Beginstand (beleidsplan 2014)	4.076
Gemeentefonds	2.102
Trendmatige ontwikkelingen	-2.392
Niet-trendmatige ontwikkelingen	-64
Eigen risico WWB	-1.600
Eindstand (perspectief 2015)	2.122

2.2.2 Weerstandsvermogen

We houden in de exploitatie als regel een structurele buffer aan van circa € 5 ton. Op termijn zal moeten blijken of dit voldoende is. Inzetten op een hoger bedrag achten we op dit moment niet zinvol. Bij het beleidsplan maken we een nieuwe beoordeling. Voor nu handhaven we onze gebruikelijke lijn.

De reservelijst van de bezuinigingen kan, aangevuld met het instrument van OZB-verhoging, worden beschouwd als extra weerstandscapaciteit. Het betrekken van de optie van OZB-verhoging is een afspraak uit ons collegeprogramma, in een situatie waarin een structurele bezuiniging van € 4 miljoen ontoereikend blijkt te zijn.

2.2.3 Nieuw beleid

Wij willen structurele middelen reserveren voor de onderwerpen uit de onderstaande tabel. De afzonderlijke onderwerpen worden toegelicht in bijlage 5.

	Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)
1	Minimabeleid	250
2	Schuldhelpverlening	480
3	Compensatie instellingen voor wegvallen ID/WIW	300
4	Onderwijshuisvesting	400
5	Gewijzigde toerekening personeelslasten grondexploitaties	225
6	Dorpshuizen	20
	Totaal	1.675

2.2.4 Vergelijking ruimte, weerstandsvermogen en ambities nieuw beleid

Naar de inzichten van dit moment is onze structurele ruimte voldoende om onze nieuwe beleidsvoornemens te dekken en voldoende buffer over te houden.

In het najaar moet bij het beleidsplan blijken of dit nog steeds het geval is. Mocht de ruimte onvoldoende zijn, dan kunnen we overwegen:

- a) onze ambities voor nieuw beleid bij te stellen
- b) de reservelijst van de bezuinigingen, inclusief de optie van OZB-verhoging, in te zetten

Een combinatie van beide is uiteraard ook mogelijk.

2.3 Eenmalig

2.3.1 Ontwikkeling ruimte

De vrij besteedbare eenmalige ruimte is van € 16,8 miljoen in het beleidsplan toegenomen naar € 30,3 miljoen in deze perspectiefnota.

De belangrijkste groei komt uit het jaarrekeningresultaat, rente-effecten en een lagere buffer voor grondbedrijfsrisico's. Een gedetailleerd overzicht van de ontwikkeling is als bijlage 6 bijgevoegd.

De ruimte van € 30,3 miljoen is er in 2015. Als er vóór 2015 middelen worden ingezet, kost dit rente. Ter illustratie: een project van € 1 miljoen in 2013 kost naast die miljoen ook twee jaar de rente over dat bedrag, wat neerkomt op ruim € 120.000 minder vrij besteedbare ruimte. Als de reservering nog een jaar naar voren wordt gehaald, in dit geval naar 2012, gaat de ruimte vanwege de rente met meer dan € 180.000 omlaag.

2.3.2 Weerstandvermogen

Vorig jaar hebben we bij het beleidsplan een eenmalige buffer geïntroduceerd van € 16,5 miljoen. Deze bestond uit een bedrag van € 7,5 miljoen voor onvoorziene zaken en nieuw beleid en voor € 9 miljoen uit grondbedrijfrisico's.

Veel eenmalig beleid wordt in deze perspectiefnota financieel vertaald, maar er zijn ook nog diverse risico's en ambities die eenmalig geld kunnen vragen. Het bedrag van € 7,5 miljoen willen we daarom handhaven.

De buffer voor het grondbedrijf kan naar onze mening dalen van € 9 miljoen naar € 8 miljoen. Met deze daling is rekening gehouden bij het berekenen van de eenmalige ruimte. We verwijzen naar een notitie over nieuwe beleidsregels voor risicobepaling en –dekking in bijlage 7.

Het totale eenmalige weerstandvermogen dat wordt aangehouden, komt dan uit op € 15,5 miljoen.

2.3.3 Nieuw beleid

De onderstaande tabel bevat de onderwerpen waarvoor wij eenmalig middelen willen reserveren. Ze worden toegelicht in bijlage 8.

	Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)
1	Spoorlijnbijdrage (inclusief indexering)	27.430
2	Polderhoofdkanaal	900
3	Busstation	2.000
4	Re-integratie pilot	1.000
5	Gebouwen niet voor eigen gebruik	PM
6	Visie De Kaden	370
7	Splitting / Raai wegonderhoud	294
8	Onderhoud havens Rottevalle en Oudega	540
9	Groot onderhoud / vervanging kunstgrasvelden	747
10	Bijdrage herhuisvesting watersport verenigingen	65
11	Uitvoeringsprogramma Gobabis	140
12	Uitvoeringsprogramma WOS	40
	Rente-effecten	1.538
	Totaal	35.064

2.3.4 Vergelijking ruimte, weerstandvermogen en ambities nieuw beleid

De ambities en verplichtingen (€ 35,1 miljoen) komen uit op een bedrag dat circa € 5 miljoen hoger ligt dan onze besteedbare ruimte (€ 30,3 miljoen).

Onze verwachting is dat de ruimte bij het beleidsplan substantieel zal zijn toegenomen. Een paar ontwikkelingen zullen in de komende maanden extra eenmalige middelen opleveren:

- grondverkoop die nagenoeg zijn afgerond (ruim € 1 miljoen);
- winstneming in het grondbedrijf (tussen € 0,5 en € 1 miljoen);
- de structurele ruimte 2011 die eenmalig kan vrijvallen (ruim € 1 miljoen);
- de parkeerbuffer doordat er in 2011 nog geen kapitaallasten zijn (afhankelijk van keuzes voor tijdelijk parkeren ruim € 1 miljoen);
- concernrapportage 2011-II die naar verwachting een positief saldo zal hebben;
- bezuinigingen, wanneer er in 2011 meer wordt geëffectueerd dan de begrote taakstelling van € 5,5 ton.

Gezien de verwachte groei van de eenmalige middelen achten wij het verantwoord om de genoemde onderwerpen voor nieuw beleid in de ramingen op te nemen. Het huidige eenmalige tekort zal naar verwachting bij het beleidsplan zijn verdwenen.

De consequentie is dat een eenmalig weerstandsvermogen van € 7,5 miljoen resteert voor nieuwe ontwikkelingen en tegenvallers. De groei van de eenmalige middelen zal naar verwachting beperkter zijn dan voorheen, aangezien de ruimte in de exploitatie door de bezuinigingen beperkter is geworden. We verwijzen naar bijlage 3 waarin niet financieel vertaalde risico's en ambities staan beschreven.

2.4 Overige aspecten

2.4.1 Lokale lasten en heffingen

Het is sinds jaar en dag beleid om de tariefontwikkeling van onze lokale lasten en heffingen te koppelen aan de loon- en prijsontwikkeling.

Voor 2012 hanteren we een indexering met 2,37%. Voor de jaren erna gaan we uit van 2%. Op basis van het vorig jaar vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan stijgt het tarief in aanvulling op deze index in 2012 voor eigenaren met € 11 per aansluiting en voor gebruikers met € 10 per aansluiting. Zoals te doen gebruikelijk zal de tariefaanpassing voor de OZB worden verrekend met de gemiddelde WOZ-waardeontwikkeling.

De tarieven voor afvalstoffenheffing kunnen in 2012 op basis van de gerealiseerde en verwachte exploitatieresultaten verder dalen. Bij de behandeling van de Jaarrekening 2010 is dat ook vanuit de raad aangegeven. Voor meerpersoonshuishoudens gaat het om een verlaging van ruim € 31 per aansluiting. Het voordeel voor eenpersoonshuishoudens is per aansluiting bijna € 25.

Het rijk heeft onlangs regels vastgesteld die mogelijkheden bieden om meer mensen hun afvalstoffenheffing en rioolbelasting kwijt te schelden, door verruiming van vermogenscriteria. Meer kwijtschelding zetten de tarieven onder druk: als we vasthouden aan 100% kostendekking moet met minder aansluitingen hetzelfde bedrag worden binnengehaald. Loslaten van het principe van 100% kostendekking, en daarmee kwijtschelding (voor een deel) ten laste te brengen van de structurele ruimte achten we niet wenselijk. Het zou ook in strijd zijn met ons collegeprogramma.

2.4.2 Interne rente

De Rentenotitie 2008 bevat beleidsregels voor het vaststellen van de interne rentevoet. Deze mag maximaal 1,5% hoger en maximaal 0,25% lager zijn dan de marktrente. Voor de marktrente wordt uitgegaan van het BNG-tarief voor een lening met lineaire aflossing in 25 jaar.

De marktrente bedroeg ten tijde van het opstellen van deze nota 4,7%. We handhaven daarom de interne rentevoet op 6%.

Bijlagen

1. Bezuinigingslijst
2. Trendmatige ontwikkelingen
3. Risico's en ambities
4. Niet-trendmatige ontwikkelingen
5. Structureel nieuw beleid
6. Ontwikkeling algemene reserve / eenmalige ruimte
7. Beleidsregels risicobepaling en –dekking grondbedrijf 2011
8. Eenmalig nieuw beleid

Bijlage 1. Bezuinigingslijst

Deze bijlage bevat de voorgenomen structurele bezuinigingen voor de periode 2011-2014, evenals de reservelijst.

De voorgenomen bezuinigingen betreffen die voorstellen die financieel vertaald staan in de kolom **bezuinigingen**. Dit betreffen de voornemens die – na en afhankelijk van behandeling van deze perspectiefnota in de raad – zullen worden betrokken in het Beleidsplan 2012-2015 en Concernrapportage 2011-II.

Er is daarnaast een reservelijst opgesteld. Deze opties zijn financieel vertaald in de kolom **reserve**. Deels zijn dit (verdergaande) varianten op de bezuinigingsvoorstellen. Deze lijst geeft de raad inzicht in de afweging die is gemaakt en biedt de mogelijkheid om alternatieve keuzes te maken.

Daarnaast is het een reservelijst in de zin dat als de financiële positie daartoe aanleiding geeft deze voorstellen betrokken kunnen worden in aanvullende bezuinigingen. Wij beschouwen deze voorstellen als reëel uit te voeren bezuinigingen.

Programma	Nr	Beleidsproduct	Onderwerp	Omschrijving	Bezuiniging	Reserve
Gemeenteraad	1	Gemeenteraad		Bevoegdheid van de raad.		
Burger en Bestuur	2	Overheidscommunicatie.	Lokale VVV	Onze financiële betrokkenheid bij de lokale VVV zou kunnen worden verminderd, nu aansluiting is gezocht bij de provinciale VVV		€ 9
	3	Belastingen	doorbetaling OZB bedrijvenpark (GR)	In de GR is geregeld dat de OZB opbrengst gegenereerd op het 'grondgebied van de GR bedrijvenpark' aan de GR wordt overgemaakt, ter dekking van de exploitatielasten. Op dit moment lijken de overgehevelde OZB middelen substantieel meer dan de kosten die worden gemaakt voor onder houd en beheer van groen en grijs. Met Opsterland zal in de GR worden overlegd.	€ 100	
	4	Belastingen	WOZ taxaties	Door WOZ taxaties (vanaf 2014) in eigen beheer uit te voeren moet de formatie uitgebreid (€ 110.000), maar kan worden bespaard op inhuur van derden (€ 160.000).	€ 50	
Economie	5	Economisch beleid	werkbudget werken	Binnen het budget is een vrij (niet gelabeld) deel van € 62.000. Gezien de ervaringen in het verleden geeft een verlaagd budget voldoende mogelijkheden voor een aanvaardbaar programma.		€ 35
	6	Economisch beleid	A7 projectenfonds	Voor de A7-zone wordt in totaal € 72.000 geraamd. De helft is voor het projectenbureau; de andere helft is een bijdrage aan het projectenfonds. De bijdrage aan het fonds zou kunnen worden geschrapt vanaf 2014. Een zelfde bedrag voor het projectbureau zou dan nog beschikbaar zijn voor het Economyhûs. Er resteert bij bezuiniging geen budget om te participeren in provinciale initiatieven (bijv. lobbyist in Den Haag, acquisitie van de NOM).		€ 35
	7	Economisch beleid	Raming vliegveld	Geraamd wordt een jaarlijkse bijdrage in de exploitatie van € 19.000. De laatste 4 jaren is gemiddeld ongeveer € 8.000 à € 9.000 uitgegeven. Hiernaast is overigens sprake van ambtelijke inzet van circa 500 uur per jaar, die niet wordt gefactureerd. Op dit moment vindt overleg plaats om te komen tot een kostendekkende exploitatie.		€ 10
Wonen	8	Ruimtelijke ordening	Uitvoering GBKN	Het bijhouden van de GBKN (Grootschalige Basiskaart Nederland) is mogelijk met minder middelen dan geraamd.	€ 10	
Onderwijs	9	Lokale onderwijsbestuurszaken	Subsidieregeling Achterstand en Kwaliteit	Recent is de subsidieregeling Achterstand en kwaliteit ingevoerd. € 750.000 wordt daarmee (via één regeling; voorheen diverse potjes) doorgesluisd naar het onderwijs, op basis van vaste criteria. Scholen moeten hiervoor een actieplan maken. Gemiddeld wordt circa € 20.000 per school uitgekeerd (90% basisonderwijs). Een marginaal bedrag op de totale bedrijfsvoering, maar geclusterd binnen OPO en PCBO voor die organisatie fikse totaalbedragen. Het betreft geen wettelijke of kerntaak van de gemeente; is gericht op inhoud en kwaliteit onderwijs. Om te bezuinigen zijn er meerdere opties. De eenvoudigste is verlaging van het subsidieplafond. Een alternatief is delen van het onderwijs (bijv. het voortgezet en speciaal onderwijs) van de regeling uit te sluiten.	€ 50	€ 325
Sport en recreatie	10	Sportbedrijf / BOS-impuls	Vrijval middelen BOS-impuls icm. taakstellende bezuiniging subsidie Sportbedrijf	Er is ruimte aanwezig binnen de exploitatie van het Sportbedrijf. Het vervallen van de gemeentelijke bijdrage voor de BOS-impuls zou met nieuwe contractafspraken vanaf 2012 opgevangen kunnen worden binnen de exploitatie van het Sportbedrijf. Dit levert de gemeente een besparing op van € 50.000. Daarnaast is de verwachting dat binnen de exploitatie van het sportbedrijf aanvullend taakstellend ook nog €50.000 kan worden bezuinigd, waarmee de totale bezuiniging voor het Sportbedrijf uitkomt op € 100.000.	€ 100	
Cultuur	11	Openbare bibliotheek	Subsidie Bibliotheek	Een bezuiniging binnen de huidige bedrijfsvoering lijkt mogelijk zonder gevolgen voor niveau en kwaliteit dienstverlening. Gezien het ontbreken van prestatieafspraken wordt gekozen voor het opleggen van een taakstelling.	€ 60	
	12	Beeldende kunst	Afschaffen subsidie kunstuitleen	De subsidie voor de kunstuitleen zou kunnen worden afgeschaft of particulier voortgezet. Overigens zijn er binnen Drachten alternatieven voor handen.		€ 17
	13	Monumentenzorg	Monumentenzorg	Binnen de beschikbare budgetten zit jaarlijks ruimte.		€ 9

Cultuur	14	Culturele evenementen	Reservering culturele evenementen	Uit een analyse is gebleken dat na bezuiniging de ambities zoals gepresenteerd in de nota "Meemaken" haalbaar blijven. Indien de bezuiniging beperkt blijft tot € 50.000 resterende mogelijkheden om bij te dragen in ontwikkelingen bij Iduna en het Museum.	€ 50	€ 92
Welzijn en Zorg	15	Maatschappelijke dienstverlening	Stichting maatschappelijk Werk Friesland	Op eigen initiatief en via doorverwijzing via huisartsen, CJG, scholen e.d. komen hulpvragen binnen bij de SMWF. Met het subsidie van bijna € 0,7 mln. kunnen daarvoor bijna 8.400 zorguren worden verleend. Daar moeten prioriteiten in worden gesteld; de vraag is doorgaans groter dan de beschikbare uren. Prioriteitsdoelgroepen: jeugd en multiproblemhulpvragers. Geen wettelijke taak, maar verder is er geen infrastructuur. Een taakstellende bezuiniging van 5% is mogelijk door een strakke prioriteitstelling, zonder dat dit tot onverantwoorde wachtlijsten of nee-verkopen leidt.		€ 35
	16	Minderheden	Subsidie Stichting Vluchtelingenwerk Noord Nederland	Een taakstellende bezuiniging van 5% op de subsidie VWNN lijkt mogelijk door enkele grote posten aan te passen, zonder daarmee de bedrijfsvoering te schaden.		€ 3
	17	Minderheden	stelpost ad hoc (subsidie) aanvragen	Schrappen van een post, waar de laatste jaren nauwelijks nog gebruik van wordt gemaakt.	€ 20	
	18	Sociaal Cultureel Werk / Ouderenwerk	Openingstijden Wijkcentra en De Holdert	Gemiddelde openstelling van wijkcentra is nu 18 dagdelen per week. In overleg met MOS (noodzaak, gebruik, activiteiten, vrijwilligers) wordt dit gemiddeld (dus kan per accommodatie verschillen) met één dagdeel per week teruggebracht. Bij zorgvuldig (in overleg met gemeente) gekozen invulling zijn gevolgen beperkt.	€ 50	
	19	Sociaal Cultureel Werk	Buurtwerkplaats Noord Oost	Sluiten van de werkplaats. De buurtwerkplaats biedt 4 dagdelen per week ruimte voor (met name) houtbewerking. Hier wordt door een heel kleine groep gebruik gemaakt. De kosten zijn naar verhouding erg hoog. MOS is in gesprek met de Drachtster Hobbyclub over overname.	€ 42	
	20	Sociaal Cultureel Werk	Beperken vrije ruimte projectcapaciteit stichting MOS	In het contract met de MOS is een gedeelte niet structureel ingevuld. Periodiek wordt op basis van specifieke behoefte opdracht gegeven voor specifieke projecten. Totaal ca € 165.000. Op dit moment is er een projectruimte oningevuld van ruim € 45.000. In 2011 lopen twee projecten af; de ruimte stijgt daardoor naar ruim € 60.000. Halvering heeft geen directe gevolgen; lopende projecten gaan gewoon door; voor toekomst nog steeds ruimte van €30.000.	€ 30	€ 30
	21	Sociaal Cultureel Werk	Gebiedgerichte Netwerken	In de gebiedsgerichte netwerken (GGN) worden individuele kinderen besproken (politie, GGD, MOS, Onderwijs) Deze functie wordt na 2011 ondergebracht in het CJG.	€ 49	
	22	Vrijwilligers activiteiten	Beperken vrije ruimte budget vrijwilligersactiviteiten	Jaarlijks is iets meer dan € 125.000 beschikbaar. Circa € 100.000 wordt jaarlijks toegekend aan een groot scala van organisatie; doorgaans kleine bedragen. Er is een vrije ruimte van € 26.000 voor incidentele aanvragen, die zal oplopen tot € 32.000.	€ 16	
	23	Peuterwerk en kinderopvang	Vrijval middelen wet OKE	Het Rijk heeft in verband met een beoogde kwaliteitsimpuls voor peuterspeelzalen een geldstroom in het leven geroepen. Wij ontvangen jaarlijks € 118.000. Geconstateerd is dat we reeds voldoen aan de beoogde kwaliteit. Wel zullen inspecties moeten worden uitgevoerd. Een beperkte reservering volstaat	€ 100	
	24	Preventieve gezondheidszorg	Lokaal gezondheidsbeleid	Er is op jaarbasis € 88.000 beschikbaar voor de uitvoering van de nota 'Lokaal gezondheidsbeleid Smallingerland 2009-2013'. Lopende verplichtingen en voorziene uitwerking van resterende speerpunten kan (iets aangepast) worden opgevangen binnen een verlaagd budget.	€ 20	€ 20

Welzijn en zorg	25	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Vervoersvoorziening eigen auto	Op dit moment kan iemand, die aan de voorwaarden voldoet, een vergoeding krijgen voor de kosten van het gebruik van de eigen auto. Uit jurisprudentie blijkt dat de auto als algemeen gebruikelijk wordt beschouwd. Een voorziening is algemeen gebruikelijk indien een persoon zonder beperkingen, chronisch psychische problemen en psychosociale problemen, die in vergelijkbare persoonlijke omstandigheden als de aanvrager verkeert, naar maatschappelijke maatstaf en redelijkerwijs de beschikking zou (kunnen) hebben over een dergelijke voorziening. Veel gemeenten geven al geen vergoeding meer voor autokosten, Smallerland behoort tot de minderheid van gemeenten die nog een vergoeding voor deze algemeen gebruikelijke kosten geven. Een verlaging van deze vergoeding van € 0,29 naar € 0,19 per km is in dit licht alleszins redelijk en levert een bezuiniging van ca € 65.000. Afschaffen van deze vergoeding is overwogen, maar geplaatst in de reservelijst.	€ 65	€ 140
	26	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Hulp bij het huishouden persoonsgebonden budget	Indien iemand aan de voorwaarden voldoet wordt huishoudelijke hulp in de vorm van een persoonsgebonden budget (pgb) verstrekt. Het tarief van het pgb ligt hoger dan de tarieven van hulp bij het huishouden in natura. Bij de inwerkingtreding van de wet maatschappelijke ondersteuning in januari 2007 zijn de AWBZ tarieven overgenomen. Smallerland heeft nu uurtarieven die tot de hoogste van Nederland behoren (top 10%). Veel gemeenten zijn een lager uurtarief gaan hanteren, gebaseerd op o.a. CAO, minimumloon en de dalende prijzen van zorg in natura. De uurtarieven kunnen worden verlaagd tot het tarief dat ongeveer gelijk is aan de tarieven bij hulp in het huishouden in natura. In het voorstel kiezen we voor een tussentarief. Budgethouders kunnen dus met een lager budget nog steeds de zorg inkopen die ze nodig hebben. Budgethouders moeten wel voldoende tijd krijgen om zich op lagere tarieven voor te bereiden. Ze moeten mogelijk nieuwe afspraken maken met hun zorgverleners. Voor nieuwe gevallen kan deze maatregel direct ingaan.	€ 100	€ 100
	27	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Inkomensgrens vervoersvoorziening van 150% naar 110%	Uitgaven vervoersvoorziening: € 980.000 per jaar. Indien iemand een inkomen heeft tot 150% van het minimuminkomen, heeft deze persoon recht op een vervoersvoorziening. Verdient de persoon meer dan 150% van het minimuminkomen dan heeft deze persoon geen recht op de vervoersvoorziening. De persoon wordt geacht deze kosten zelf te kunnen dragen. De inkomensgrens kan worden verlaagd naar 110%. Dit betekent dat alleen personen met een inkomen lager dan 110% van het minimuminkomen recht hebben op een vervoersvoorziening; met een inkomen daarboven wordt men in staat geacht om zelf deze kosten te kunnen dragen. Er is voor 110 % gekozen omdat dit percentage aansluit bij het minimabeleid. Dit is een redelijk ingrijpende maatregel omdat ongeveer 200 huishoudens die vlak boven het minimum zitten de vervoersvoorziening volledig kwijt raken.		€ 200

Welzijn en zorg	28	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Invoeren van een eigen bijdrage voor scootmobielen en woningaanpassingen.	De uitgaven per jaar bedragen voor woningaanpassingen € 915.000 en voor scootmobielen € 189.000. Voor bovenstaande voorzieningen geldt in de huidige situatie <i>geen</i> eigen bijdrage. Er is wel een groeiende groep gemeenten die deze maatregel invoert, ook vanwege het solidariteitsprincipe: waarom zouden alleen mensen met hulp bij het huishouden een eigen bijdrage moeten betalen?. De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van het inkomen. Er geldt een maximum eigen bijdrage per jaar cumulatief voor alle voorzieningen. Als iemand bijvoorbeeld ook huishoudelijke hulp heeft en de klant betaalt daarvoor al de maximale eigen bijdrage, dan hoeft de cliënt voor de bovenstaande voorzieningen geen extra eigen bijdrage meer te betalen..Het innen van de eigen bijdrage brengt extra uitvoeringskosten met zich mee. Verwacht wordt een eigen bijdrage te kunnen innen van € 150.000. De extra uitvoeringskosten zullen ongeveer € 50.000 bedragen. Per saldo zal deze maatregel een extra opbrengst opleveren van € 100.000. Als uitgangspunt voor de eigen bijdrage is een landelijke regeling gebruikt. De hoogte van de bijdrage is inkomensafhankelijk. Tot een inkomen van circa 140% van het minimumloon blijft de bijdrage beperkt tot € 20 per 4 weken. Mensen met een inkomen tot 110% kunnen ter compensatie van hun eigen bijdrage een beroep doen op de voorzieningen in ons minimabeleid.	€ 100	
	29	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Vrije ruimte WMO	Voor participatie, diensten bij wonen met zorg en coördinatie vrijwillige thuis en mantelzorg is ca € 388.000 beschikbaar. Op dit moment is er een vrije ruimte van ca € 60.000. Deze zal in 2013 oplopen naar ca € 100.000. De WMO is in beweging, maar een beperking van de vrije ruimte geeft voldoende ontwikkelruimte	€ 25	€ 25
	30	Centrum voor jeugd en gezin (CJG)	Vrije ruimte CJG	Het CJG moet eind 2011 gerealiseerd zijn. Binnen de beschikbare middelen Brede Doeluitkering CJG en de eigen middelen resteert een budget van € 630.000. Na het invullen van allerlei aangegane verplichtingen (waaronder een coördinator en procescoördinator) resteert een vrije ruimte van € 300.000. Voor de invulling daarvan bestaan op dit moment geen concrete plannen. Met een beperking van de vrije ruimte zijn er nog steeds mogelijkheden voor doorontwikkeling, die ook noodzakelijk is als de jeugdzorg gedecentraliseerd gaat worden. Het CJG kan in Smallerland dan stevig worden neergezet.	€ 75	€ 75
Leef omgeving	31	Verkeerswegen	Dagelijks en besteksonderhoud wegen	In de huidige situatie worden zowel asfalt- als klinkerwegen periodiek ingrijpend onderhouden. Voor asfaltwegen is dat noodzakelijk, omdat anders de funderingen worden aangetast en het herstel uiteindelijk tot hogere kosten leidt. Bij klinkerwegen geldt dit in mindere mate. De noodzaak voor ingrijpend onderhoud van volledige wegen en straten zal strakker worden beoordeeld en in voorkomende gevallen zal worden volstaan met reparatie van wegdelen waar gebreken worden geconstateerd.	€ 100	€ 250
	32	Fysiek dorps-wijkbeheer	Doorbelasting naar afvalstoffenheffing	Wijkbeheer doet vaak een tweede ronde na de afvalinzameling omdat er vaak zaken blijven liggen. Deze kosten kunnen worden meegenomen in de tariefberekening voor de afvalstoffenheffing. Daar is in de gepresenteerde tariefverlagingen rekening mee gehouden.	€ 45	
	33	Waterwegen	Beperken jaarlijkse hekkelronde	Niet elke watergang jaarlijks behoeft jaarlijks gehakkeld. Met het Wetterskip wordt al overlegd over een beperking.	€ 50	
	34	Openbaar Groen	Onderhoud openbaar groen	Op jaarbasis wordt ca € 2,5 mln. uitgegeven aan het beheer en onderhoud van het Openbaar Groen. Ca € 1,9 mln. betreft uitbesteed werk. De basis voor het beheer wordt gevormd door de (beeld)bestekken, waarin de basis voor de kwaliteit van het groen is vastgelegd. Een reductie van het budget zal dan ook primair gevolgen hebben voor de zaken die daarnaast worden geregeld. Dat betreft o.a. hanging baskets, kerstboom centrum, perken voorplein gemeentehuis, dode beplanting vervangen, onderhoud geluidswal, boomsnoeien (uitbesteed), minder groenrenovaties.		€ 120

Leefomgeving	35	Wijkmanagement	Wijk- en dorpsbudgetten	Binnen de reguliere middelen is er jaarlijks een ruimte van € 15.000. Het instellen van een plafond van € 2.500 per wijk levert € 5.000 op.		€ 20
	36	Milieubeleid algemeen	Servicebureau de Friese Wouden	Dit betreft ons aandeel in een gezamenlijk afgesproken, realiseerbaar gebleken bezuiniging van 10%.	€ 11	
Veiligheid	37	Openbare orde en veiligheid	Rampencoördinatie	Een grote ramp en/of oefening komt incidenteel voor, daarvoor is een structurele reservering geen noodzaak (die niet zal volstaan als er daadwerkelijk een ramp plaatsvindt). Jaarlijks budget van ruim € 21.000 kan verlaagd worden.	€ 15	
Bedrijfsvoering	38	Personeel	Bedrijfsvoering; Personeel	Binnen het beleidsproduct zijn diverse ramingen en stelposten opgenomen, die deels in het verleden zijn ontstaan door veranderingen in regelgeving en/of besparingen in de bedrijfsvoering. Een gedeelte van de ramingen functioneert als 'smeermiddel/knelpuntenpot' op concernniveau, doorgaans ter besluitvorming door de directie. Een gedeelte van die stelposten kan vervallen, zonder al te ingrijpende gevolgen voor deze (noodzakelijke) manoeuvreerruimte.	€ 157	
	39	Overig	Bedrijfsvoering; Overig	Voordelige aanbestedingen, aangepaste werkwijzen en het schrappen van een enkele post (postbezorging, abonnementen, brandverzekering, personeel derden).	€ 110	
Totaal					€ 1.600	€ 1.550

Bijlage 2. Trendmatige ontwikkelingen

Jaarlijkse loon- en prijsontwikkelingen worden gezien als trendmatige ontwikkelingen. De aannames voor het gemeentefonds gebruiken we als grondslag voor onze berekening. De percentages voor de eerste jaarschijf, in dit geval 2012 worden aangepast aan de werkelijkheid over 2010 en de meest recente verwachtingen over 2011.

De onderstaande tabel bevat een overzicht van de percentages die zijn gebruikt voor deze perspectiefnota, afgezet tegen de uitgangspunten van het beleidsplan.

Trendmatige ontwikkelingen					
		Perspectiefnota 2012		Beleidsplan 2011	
		2012	2013 en verder	2012	2013 en verder
1.	Salarissen gemeente	2,00%	2,00%	1,00%	1,00%
2.	Goederen en diensten gemeente	2,55%	2,00%	0,00%	0,00%
3.	Goederen en diensten gesubsidieerde instellingen	3,80%	2,00%	0,00%	0,00%
4.	Subsidies welzijn	2,22%	0,80%	0,00%	0,00%
5.	Subsidies bibliotheken	2,57%	1,40%	0,00%	0,00%
6.	Subsidies kunsten	2,12%	1,40%	0,00%	0,00%
7.	Subsidies Lawei, Sportbedrijf, overige gesubsidieerde instellingen	2,42%	1,40%	0,00%	0,00%
8.	Leges en overige lokale heffingen	2,37%	2,00%	0,50%	0,50%

In gemeentefondscirculaires van vorig jaar waren loon- en prijsontwikkelingen PM geraamd. Dat hebben wij overgenomen in ons beleidsplan. Met uitzondering van een autonome ontwikkeling in gemeentelijke salarissen is toen vanaf 2012 uitgegaan van een accres van 0%. Deze autonome ontwikkeling werkte vervolgens beperkt door in de indexering van de lokale heffingen.

Het rijk laat deze benadering dit jaar weer los. In het gemeentefonds wordt weer rekening gehouden met loon- en prijsstijgingen. Dat leidt in deze perspectiefnota tot hogere percentages en daarmee ook tot hogere kosten.

De financiële vertaling van de geactualiseerde accessen is opgenomen in de volgende tabel.

Doorrekening trendmatige ontwikkeling					
	Bedrag x € 1.000 (- = nadeel)				
	2012	2013	2014	2015	Totaal
Beleidsplan 2011-2014	-142	-157	-159		-458
Perspectiefnota 2012-2015	-830	-661	-673	-686	-2.850
Verschil	-688	-504	-514	-686	-2.392

Bijlage 3. Risico's en ambities

In paragraaf 2.1 zijn risico's en ambities opgesomd. Ze worden hier toegelicht.

Risico's

1. *Rijksvergoedingen WSW / bedrijfsvoering Caparis*

Voor de uitvoering van de WSW moet rekening worden gehouden met een risico van maximaal € 1,4 miljoen structureel. Dit bedrag is een globale indicatie die sterk zal worden beïnvloed door noodzakelijke en toegezegde ingrepen in de bedrijfsvoering van Caparis enerzijds en ontwikkelingen in de rijksvergoeding anderzijds. We gaan er vanuit dat op termijn sprake zal zijn van een structurele budgettaire neutraliteit. Wel hebben we de als tijdelijk bedoelde maar structureel geraamde bijdragen aan de exploitatie van Caparis (€ 4 ton per jaar) gehandhaafd. We sluiten daarnaast de noodzaak van eenmalige bijdragen – mogelijk al in 2011 – niet uit.

2. *Decentralisatie / uitwerking bestuursakkoord*

Zoals bekend is het Rijk voornemens de komende jaren op een drietal majeure beleidsvelden decentralisaties door te voeren. De decentralisaties gaan gepaard met, c.q. hebben het karakter van bezuinigingen. Het concept Bestuursakkoord geeft geen garanties dat de middelen toereikend zijn voor een adequate uitvoering.

Een maximering van het effect van decentralisatie tot € 15 per inwoner komt voor onze gemeente neer op structureel ruim € 8 ton. Deze maximering staat los van de efficiencykorting die het Rijk daarnaast hanteert.

3. *Gastoudergezinnen*

Er is nog geen definitief uitsluitsel over de inhoud en bekostiging van het toezicht op gastoudergezinnen. Het zal moeten blijken of deze toereikend is voor de kosten die de Hulpverleningsdienst Fryslân er voor maakt.

4. *Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) en 5. Regionalisering brandweer*

De opschaling en regionalisering van taken pakt voor onze gemeente meestal financieel nadelig uit, als gevolg van de relatief lage (personele) kosten die we voor de meeste taken maken. We moeten dan als het ware mee in het hogere gemiddelde van anderen.

De invoering van Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) voor de omgevingsvergunning en de regionalisering van brandweertaken zijn in dit verband twee actuele ontwikkelingen.

6. *Onderhoud openbare ruimte, walbeschoeiing e.d., bruggen*

In de paragraaf kapitaalgoederen van het Beleidsplan 2011-2014 en het Jaarverslag 2010 meldden we dat er wordt gewerkt aan inventarisaties en onderhoudsplannen voor verschillende elementen uit de openbare ruimte. Voor veel zaken werken we hier al vele jaren mee, voor andere (nog) niet.

De uitkomsten van dergelijke inventarisaties kunnen aantonen dat (structurele, dan wel eenmalige) aanpassing van budgetten noodzakelijk is.

7. *Automatisering*

De kosten van automatisering worden geëgaliseerd met een reserve. Het beeld is al enige jaren dat de kosten hoger zijn dan het budget. De reserve raakt langzaam op.

8. *Aanvullende WWB-uitkering*

In de tweede concernrapportage van 2010 is een eenmalige aanvullende WWB-uitkering opgenomen van ruim € 2 miljoen. Deze is als vordering opgenomen in de Jaarrekening 2010. Veel gemeenten hebben een aanvullende uitkering aangevraagd. Door die veelheid van aanvragen is de ontvangst onzeker.

9. *Geluidswal*

Voor de overdracht van het beheer en instandhouding van de geluidswal in de Drachtstervaart, samen met de bijbehorende afkoop van verplichtingen is eenmalig € 1 miljoen gereserveerd. We houden er rekening mee dat dit bedrag ontoereikend zal zijn.

Tot voor kort was overdracht verplicht. Door de invoering van de omgevingsvergunning is dat mogelijk niet langer het geval. In plaats van eenmalig verplichtingen af te kopen, zouden we dan zelf taken uitvoeren en daar structurele kosten voor maken.

In de aanloop naar het beleidsplan zal duidelijkheid ontstaan over wat op dit vlak verstandig, wenselijk en haalbaar is.

Ambities

1. *Zwembad De Welle*

Er is een onderzoek gaande naar de toekomstmogelijkheden voor zwembad De Welle. Daarbij worden verschillende inhoudelijke programma's, verschillende locaties en de kansen voor externe kostendragers en subsidies met elkaar gecombineerd.

Afhankelijk van de gekozen richting zijn er extra middelen nodig, in aanvulling op de gereserveerde vrijvallende kapitaallasten (structureel € 237.000).

2. *Beleidsplan Openbare Verlichting*

In de komende jaren zullen veel lichtmasten vervangen moeten worden. Er wordt gewerkt aan een beleidsplan, dat inzicht moet geven in de noodzakelijk geachte vervangingen, de technische mogelijkheden zoals toepassing van LED-verlichtingen, in combinatie met de financiële consequenties.

3. *Beleidsplan Sport en Bewegen*

Zoals bekend zijn in het Beleidsplan Sport en Bewegen verschillende zaken opgenomen waarvoor geen middelen beschikbaar zijn. Een voorbeeld hiervan zijn de combinatiefuncties, waarvoor op basis van een evaluatie zal moeten worden besloten over (structurele) continuering.

4. *GVVP / verkeersmaatregelen*

Het gemeentelijk verkeers- en vervoerplan bevat vooral inhoudelijk kaders en geen directe voornemens waarvoor middelen afgewogen moeten worden. Er liggen natuurlijk wel ambities en er is zorg voor bereikbaarheid en verkeersveiligheid. De praktijk van de afgelopen jaren toont dan ook aan dat er geregeld onderwerpen actueel worden waarvan het gewenst is dat ze – mede met gemeentelijk geld – worden aangepast of opgelost. We houden er rekening mee dat er de komende jaren wederom van dergelijke dingen gaan spelen. Financieel is hier niet in voorzien.

Een eerste onderwerp dat in dit verband op korte termijn actueel wordt, is de aansluiting van de Noorderhogeweg op de Waldwei. We verwachten bij het beleidsplan duidelijkheid te hebben over overeenstemming met provincie en rijk over een verkeersoplossing die de verkeersafwikkeling van de op- en afritten verbetert. De gemeentelijke bijdrage zal waarschijnlijk circa € 600.000 gaan bedragen.

5. *Vliegveld*

We beraden ons op de manier waarop we de functie van het vliegveld voor Smallingerland kunnen behouden en zullen de raad een voorstel doen over deze problematiek.

6. *Herstructurering*

Over een paar jaar is de herstructurering van de wijken Noord-Oost en De Bouwen afgerond. We onderzoeken waar en op welke wijze herstructurering elders in Drachten een vervolg moet krijgen. Dat moet ook globaal inzicht geven in de kosten en in de dekking, zowel van de kant van de gemeente als van andere belanghebbende partijen en subsidiegevers.

7. *Duurzaamheid*

Afgezien van de inzet van middelen uit de SLOK-subsidie voeren we geen specifiek beleid op het gebied van duurzaamheid. Eventuele initiatieven zullen, als ze om financiële middelen vragen, te zijner tijd integraal moeten worden afgewogen.

8. *Recreatie en toerisme*

In ons collegeprogramma hebben we het belang van recreatie en toerisme voor onze gemeente aangehaald. Een Nota Recreatie en Toerisme is nagenoeg afgerond. We sluiten niet uit dat we geld vrij maken voor het pakken van kansen en stimuleren van initiatieven.

Bijlage 4. Niet-trendmatige ontwikkelingen

Naast de reguliere ontwikkelingen van lonen en prijzen zijn er elk jaar ook andere ontwikkelingen die structureel financieel moeten worden vertaald. Het gaat om onderwerpen die onontkoombaar zijn, bijvoorbeeld als gevolg van wettelijke taken of door eerder gemaakte (beleids)keuzes.

In de onderstaande tabel zijn de vetgedrukte bedragen (per saldo € 64.000 negatief) toegevoegd ten opzichte van het beleidsplan. Deze worden vervolgens toegelicht.

Niet-trendmatige ontwikkeling	Bedrag x € 1.000 (- = nadeel)				
	2012	2013	2014	2015	Totaal
Accres OZB woningen	50	50	50	50	200
WMO-voorzieningen	-90	-90	-90	-90	-360
Areaaluitbreiding openbare ruimte	-40	-40	-40	-40	-160
Vervangingsinvesteringen brandweer		-15			-15
Zwembad De Welle		-237			-237
Vervanging repromachines			-28		-28
Vervanging couverteermachine			-2		-2
Rente grote investeringen	300				300
Vrijval kapitaallasten	23	268	58	28	377
Vervanging materieel	-50				-50
Openbare verlichting	-46				-46
Structureel resultaat Concernrapportage 2011-I	84				84
Totaal	231	-64	-52	-52	63

1. Accres OZB woningen

Jaarlijks neemt het aantal woningen in Smallerland toe. Dat zorgt voor extra OZB-inkomsten. Deze worden hier (behoedzaam) geraamd op structureel € 50.000.

2. WMO-voorzieningen

Een aantal jaren geleden is afgesproken om de WMO-budgetten niet te indexeren voor lonen en prijzen, maar om hier jaarlijks een structureel bedrag van € 90.000 aan toe te voegen. Dat bedrag biedt ruimte om naast loon- en prijsontwikkelingen ook enige groei in de vraag op te vangen.

3. Areaaluitbreiding openbare ruimte

De groei die werd beschreven in punt 1. gaat als regel gepaard met een toename van het oppervlakte openbare ruimte. We ramen jaarlijks structureel € 40.000 voor het onderhoud van onder meer wegen, groen en openbare verlichting.

4. Vrijval kapitaallasten en 5. Vervanging materieel

Wanneer investeringen lineair worden afgeschreven, wordt de kapitaallast (de som van rente en afschrijving) jaarlijks lager. Dat effect is hier berekend.

Als een investering is afgeschreven, vraagt dat in veel gevallen om iets nieuws. Dergelijke vervangingsinvesteringen worden hier geraamd op het moment dat iets financieel geheel is afgeschreven. Dat geldt bijvoorbeeld voor de reservering voor de brandweer, repromachines en zwembad De Welle.

Bij de feitelijke vervanging wordt ook gekeken of iets technisch eveneens is afgeschreven of dat het nog langer mee kan. In deze perspectiefnota voegen we vervangingsinvesteringen toe voor materieel, auto's dus.

6. *Openbare verlichting*

Bij de laatste herziening van de financiële verordening is ervoor gekozen om op openbare verlichting, lantaarnpalen, af te schrijven. In sommige lopende projecten was nog rekening gehouden met eenmalige investeringen. Omzetting van eenmalig naar structureel kost vanaf 2012 € 46.000.

7. *Structureel resultaat Concernrapportage 2011-I*

Het structurele resultaat van de concernrapportage, € 84.000 positief, is hier als niet-trendmatige ontwikkeling opgenomen. Voor nadere informatie verwijzen we naar de concernrapportage.

Bijlage 5. Structureel nieuw beleid

De nieuwe reserveringen voor structureel nieuw beleid die in aanvulling op het beleidsplan zijn opgenomen worden in deze bijlage toegelicht.

Af te wegen structureel nieuw beleid	
Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)
1 Minimabeleid	250
2 Schuldhulpverlening	480
3 Compensatie instellingen voor wegvallen ID/WIW	300
4 Onderwijshuisvesting	400
5 Gewijzigde toerekening personeelslasten grondexploitaties	225
6 Dorpshuizen	20
Totaal	1.675

1. *Minimabeleid*

In ons collegeprogramma spraken we ons uit voor het in stand houden van het sociaal beleid en het bijbehorende voorzieningenniveau.

Het beroep op ons minimabeleid is als gevolg van de economische crisis toegenomen. Om het beleid ongewijzigd te kunnen voortzetten, is structureel € 250.000 nodig.

2. *Schuldhulpverlening*

De kosten voor schuldhulpverlening werden voor een deel gedekt uit het Participatiebudget. Deze dekkingsmogelijkheid valt weg door de lagere uitkeringen van het rijk. Daarnaast zien we een toename van het aantal mensen dat gebruik maakt van deze voorziening. Wij vinden dat schuldhulpverlening een essentieel onderdeel van ons minimabeleid is. Om die reden kiezen we ervoor het huidige beleid ongewijzigd voort te zetten. Dat kost structureel € 480.000.

Een nota schuldhulpverlening, gepland voor het eind van 2011, zal vooral gericht zijn op het beperken van een verdere kostenstijging. De beïnvloedingsmogelijkheden om kosten te drukken zijn naar verwachting klein. Er zijn signalen dat het rijk gemeenten in de komende tijd gaat verplichten tot activiteiten op dit gebied. Zicht op extra rijksinkomsten is er niet.

3. *Compensatie instellingen voor wegvallen ID/WIW*

Bij de opsomming van uitgangspunten bij deze perspectiefnota benoemden we enkele keuzes op het terrein van de re-integratie. Deze keuzes zijn bedoeld om te komen tot een beleid dat kan worden gedekt uit de specifiek hiervoor bedoelde rijksvergoedingen.

Één van die keuzes is de beëindiging met ingang van 2013 van subsidies voor ID en WIW. Dat heeft gevolgen voor sommige gesubsidieerde instellingen (MOS, Sportbedrijf, SVS, Natuurij, De Lawei, Bibliotheek) en –beperkt – ook voor de bedrijfsvoering van de gemeente.

We ramen structureel € 300.000 voor aanvullende subsidies aan instellingen om hun aanbod op peil te houden.

4. *Onderwijshuisvesting*

Aanpak van de RENN4-basisschool De Zwaai en nieuwbouw voor de basisscholen De Swetten en It Ambyld in de vorm van een unilocatie hebben in ons collegeprogramma prioriteit gekregen. Daarnaast blijkt een investering in het Drachtster Lyceum onvermijdelijk vanwege het sterk toegenomen leerlingenaantal.

Door fasering van projecten en met een eigen bijdrage van Singelland kunnen deze vier aanvullingen op het programma worden gerealiseerd voor structureel € 400.000.

In de wijk De Swetten vallen bij nieuwbouw verschillende locaties vrij. We onderzoeken of herontwikkeling naast inhoudelijke meerwaarde ook financieel iets oplevert. Met voldoende opbrengst wordt mogelijk onze voorkeursvariant, waarin ook de Heechhof is betrokken haalbaar. Deze variant, die een extra investering vraagt van € 3,5 miljoen en niet financieel is vertaald in deze perspectiefnota, biedt niet alleen qua onderwijs, maar vooral qua leefbaarheid en inrichting van de wijk de meest duurzame oplossing.

5. *Gewijzigde toerekening personeelslasten grondexploitaties*

In het Beleidsplan 2011-2014 kondigden we een onderzoek aan naar de toerekening van personeelslasten aan grondexploitatieprojecten.

In onze begroting wordt jaarlijks een vast bedrag aan deze projecten toegerekend. Dat bedrag is gebaseerd op de feitelijke inzet van circa tien jaar geleden. De laatste jaren is de hoeveelheid werk in het grondbedrijf teruggelopen. De huidige toerekening is daarom te hoog en zal op termijn (onevenredig) negatief doorwerken in de financiële resultaten van projecten.

We hebben daarom een analyse gemaakt van de werkelijke bestede tijd aan grondbedrijfprojecten, zodat de toerekening hierop kan worden aangepast. In totaal blijken er circa 10 formatieplaatsen voor het grondbedrijf te worden ingezet. Uitgaande van een gemiddelde loonsom leidt dat tot een toerekening die € 225.000 lager is dan het huidige bedrag.

Wij achten het noodzakelijk deze aanpassing te maken, om te voorkomen dat in de nabije toekomst verliezen moeten worden genomen, doordat projectresultaten onder druk komen te staan.

6. *Dorpshuizen*

We willen toe naar een evenwichtiger, duidelijker en eenvoudiger subsidiebeleid voor dorpshuizen en ramen hiervoor € 20.000 structureel.

Bijlage 6. Ontwikkeling algemene reserve / eenmalige ruimte

Het onderstaande overzicht toont de ontwikkeling van de algemene reserve. Na aftrek van het weerstandsvermogen resteert dan de eenmalige ruimte voor nieuw beleid. Dit overzicht is gebaseerd op het Beleidsplan 2011-2014 en bevat geen reserveringen voor nieuw beleid.

Ontwikkeling algemene reserve					
	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)				
	2011	2012	2013	2014	2015
jaarrekening 2010 stand 31/12	46.273				
resultaat 2010 na bestemming	4.509				
resultaat grondbedrijf 2010	312				
concernrapportage 2011-I: eenmalig effect	1.817				
concernrapportage 2011-I: doorgeschoven middelen	4.445				
mutaties beleidsplan 2011-2014	-6.588				
stand 1/1		50.768	49.971	41.572	45.282
Toevoegingen					
rentetoevoegingen					
- algemene reserve		3.046	2.998	2.494	2.717
- voorzieningen		500	500	500	500
sub-totaal rente		3.546	3.498	2.994	3.217
suppletie uitkering afschaffing OZB gebruikers gemeentelijke eigendommen		645	645	645	645
sportbedrijf btw		85			
sub-totaal overige		880	795	795	795
totaal toevoegingen		4.426	4.293	3.789	4.012
Onttrekkingen					
centrumcommunicatie		-100	-100		
herziening bestemmingsplannen		-200			
cultuurontwikkelingen		-2.336	-10.500		
gebiedsgerichte aanpak		-12	-12		
rotonde gauke boelensstraat		-900			
wachtgeld wethouders		-130	-80	-80	-70
doorgeschoven uit concernrapportage 2011-I					
stationsweg					-900
geluidswal		-1.000			
zwembad		-545			
centrumplannen			-2.000		
totaal onttrekkingen		-5.223	-12.692	-80	-970
stand 31/12		49.971	41.572	45.282	48.324
risicobuffer		-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
eenmalige ruimte nieuw beleid		47.471	39.072	42.782	45.824
weerstandsvermogen					-15.500
vrij besteedbaar					30.324

Het beleidsplan bevatte een vrij besteedbare eenmalige ruimte van € 16,8 miljoen. Die ruimte is in deze perspectiefnota toegenomen met afgerond € 13,5 miljoen. Het volgende schema geeft inzicht in de opbouw van dit bedrag.

Ontwikkeling eenmalige ruimte sinds beleidsplan	
Bedragen x € 1 miljoen	
Omschrijving	Bedrag
Resultaat Jaarrekening 2010	4,5
Resultaat Grondbedrijf 2010	0,3
Eenmalig effect Concernrapportage 2011-I	1,8
Toevoeging jaarschijf 2015	4,0
Verlaging weerstandsvermogen voor grondbedrijf	1,0
Rente-effecten	1,8
Totaal	13,5

Bijlage 7. Beleidsregels risicobepaling en –dekking grondbedrijf 2011

In deze bijlage treft u de integrale tekst aan van de notitie Beleidsregels risicobepaling en –dekking grondbedrijf 2011. Bij de behandeling van de perspectiefnota stellen wij de raad voor deze notitie vast te stellen.

Beleidsregels risicobepaling en –dekking grondbedrijf 2011

1. Aanleiding

Grondexploitaties zijn over het algemeen langlopende projecten waar grote bedragen in omgaan. Verschillende onderdelen uit de exploitatie, zoals het bouwprogramma, verkoopprijzen, bouw- en grondstofprijzen, uitgiftetijd en rente, kunnen in de loop der jaren veranderen ten opzichte van de oorspronkelijke uitgangspunten.

Dergelijke veranderingen kunnen financieel positief, maar ook negatief uitpakken. Grondexploitaties zijn dus niet zonder risico. In 2000 stelde de gemeenteraad beleidsregels vast voor het bepalen van risico's in het grondbedrijf. Hieraan werden regels gekoppeld voor resultaatbepaling.

De regels zijn jaren lang goed bruikbaar geweest. Door ontwikkelingen in de markt is het karakter van grondexploitaties veranderd. Dat vraagt om andere regels voor het bepalen en dekken van risico's in het gemeentelijk grondbedrijf.

Deze notitie bevat een analyse en een voorstel voor nieuwe regels.

2. Doel en uitgangspunten

Het doel van deze risicoregels is te zorgen voor een zodanige financiële buffer dat de continuïteit geborgd is.

Continuïteit moet hier worden opgevat als continuïteit van gemeentelijk beleid. Als risico's werkelijkheid worden en er verliezen ontstaan, dan moeten deze kunnen worden opgevangen zonder dat er moet worden bezuinigd of gesneden in andere projecten of beleidsvoornemens.

Bij het uitwerken van de risicoregels zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- *Behoedzame opzet grondexploitaties*
Onze gemeente voert een behoedzaam financieel beleid. Dat keert terug in de opzet van grondexploitaties. Kosten, baten en termijnen worden realistisch geraamd. Bij die ramingen wordt in redelijkheid rekening gehouden met enige marge voor onvoorziene zaken.

Dat zorgt voor een resultaatverwachting die realiseerbaar is en het zorgt ervoor dat de continuïteit van het project zelf – uiteraard binnen redelijke grenzen – ook binnen het project is geborgd.
- *Periodieke actualisatie van grondexploitaties*
Door bij het opstellen van de jaarstukken ieder jaar een actualisatie te maken van de grondexploitaties ontstaat een reële verwachting van de ontwikkeling van de boekwaarde en van het resultaat.
- *Een weerstandsbuffer op maat*
Bij een te lage weerstandsbuffer komt mogelijk de eerder genoemde continuïteit in het geding. Reserveringen voor nieuw beleid of mogelijk bestaand beleid moeten in zo'n situatie worden teruggedraaid of stopgezet om verliezen te dekken. Dat moet worden voorkomen.

Omgekeerd geldt ook dat een te grote buffer eveneens ongewenst is. Het zou onnodige beperkingen geven in de vrije ruimte die anders voor nieuw beleid kan worden ingezet.

- *Transparante en efficiënte manier van risicobepaling en administratie*
Het bepalen van de risico's moet mogelijk zijn zonder complexe rekenmodellen of diepgaande inzichten van exploitatieopzetten. Het moet een methode zijn die duidelijk is voor de raad. Bij voorkeur moet de risicobepaling te koppelen zijn aan werkzaamheden die al in de huidige planning- en controlcyclus zijn opgenomen.

3. Risicobepaling

Bij het opstellen van de risicoregels tien jaar geleden verliepen grondexploitaties voorspoedig. Daardoor hadden exploitaties een relatief korte doorlooptijd en was van vertraging ten opzichte van oorspronkelijke uitgangspunten maar beperkt sprake. Stagnatie van de markt en toenemende rentekosten werden als grootste risico's gezien. Die werkten immers allebei kostenverhogend.

Risico's werden bepaald door resultaten te berekenen in een 'slecht-weer-scenario'. Daarin werd de uitgiftetijd met 50% verlengd ten opzichte van de vastgestelde berekeningen en nam de rente toe tot 2% boven onze interne rekenrente. De som van de negatieve resultaten op basis van dat scenario werd samen met een vast bedrag van € 908.000 (voorheen f 2.000.000) beschouwd als ons maximale risico.

Rekenen met dit scenario is in de huidige marktomstandigheden achterhaald. Bij de jaarlijkse actualisatie van grondexploitaties worden looptijden en uitgiftetermijnen aangepast aan de realiteit. Bij toepassing van de huidige regels ontstaat dan een onrealistisch lange doorlooptijd die leidt tot sterk negatieve, onrealistische uitkomsten.

Ter illustratie: de risicoberekening laat voor de lopende projecten in de jaarstukken van 2010 een uitkomst zien van € 9 miljoen, terwijl de boekwaarde van die projecten eind 2010 € 5 miljoen is. Bij toepassing van de huidige regels zou er voor die projecten een buffer worden aangehouden die € 4 miljoen hoger is dan het bedrag waarvoor ze in de boeken staan.

Stagnatie van de markt en rentestijgingen zijn daarmee niet langer de geschikte parameters voor een slecht-weer-scenario. In de huidige markt is het niet de vraag van belang hoeveel langer realisatie eventueel gaat duren, maar is de vraag essentieel of realisatie wel of niet zal plaatsvinden.

De nieuwe risicoregels zijn dan ook opgesteld vanuit de vraag 'wat gebeurt er als het project nu stopt en niet doorgaat?'. Bij het beantwoorden van die vraag wordt onderscheid gemaakt tussen grond die wel en grond die niet in exploitatie is. Grond is in deze benadering alleen in exploitatie, wanneer er bestuurlijk een kostprijsberekening is vastgesteld. Vanaf dat moment kan de grond worden bewerkt en kunnen toekomstige gebruiksmogelijkheden – en daarmee ook de waarde – worden gewijzigd. Tot aan een dergelijk besluit kunnen er voorbereidingskosten worden gemaakt, maar wijzigen de gebruiksmogelijkheden nog niet.

- *Grond niet in exploitatie*
De boekwaarde van grond die niet in exploitatie is, bestaat – nagenoeg altijd uitsluitend – uit de verwervingsprijs, vermeerderd met rente. In gevallen waarin op korte termijn ontwikkeling van de grond wordt voorzien, zullen hier voorbereidingskosten aan worden toegevoegd.

Als er – definitief – geen ontwikkelingen worden voorzien voor deze grond, dan heeft de grond nog steeds waarde. De agrarische waarde, de waarde voor landbouwgrond, wordt

gezien als een ondergrens. De meeste grond die niet in exploitatie is, kan zonder ingrijpende aanpassingen voor deze functie worden gebruikt. Bij verkoop zou dit bedrag een zekere opbrengst zijn.

Bij het bepalen van de risico's voor grond niet in exploitatie wordt daarom de boekwaarde van de grond afgezet tegen de agrarische waarde. Deze berekening wordt gemaakt op basis van de boekwaarde van de totale voorraad en niet op afzonderlijke delen. Het gaat immers om het bepalen van risico's en niet om het bepalen van resultaten.

Als de agrarische waarde hoger is dan de boekwaarde, is geen sprake van risico's. Is de agrarische waarde lager dan de boekwaarde, dan moet het verschil of als verlies worden genomen of aan de risicobuffer worden toegevoegd.

Het ligt voor de hand om in het voorkomende geval een verlies te nemen bij de jaarrekening en de risicobuffer aan te passen bij de perspectiefnota en het beleidsplan. Bij de jaarrekening kan worden uitgegaan van de situatie aan het einde van het boekjaar. Bij perspectief en beleidsplan wordt de boekwaarde genomen aan het einde van de planperiode.

- *Grond in exploitatie (lopende projecten)*

De boekwaarde van een lopend project wordt bepaald door de verwervingsprijs, vermeerderd met rente en kosten, verminderd met verkoopopbrengsten en subsidies.

In grondexploitaties gaat de kost meestal voor de baat uit. Boekwaarden kunnen daardoor stevig oplopen. Binnen projecten wordt getracht dit risico zoveel mogelijk te beperken door – waar mogelijk – te werken met afnamegaranties: eerst (een deel van) de verkoop organiseren, voordat er geïnvesteerd wordt. Dit wordt bevorderd door projecten te knippen in (kleine) deelplannen.

Dat neemt niet weg dat grond in lopende projecten veelal een flinke boekwaarde heeft. Als een lopend project of een deel ervan niet doorgaat of moet worden gestopt, kan de restwaarde heel divers zijn. Sommige delen zijn wellicht verkoopbare kavels. Andere kunnen alleen worden beschouwd of gebruikt als openbare ruimte.

Bij het bepalen van risico's voor grond in exploitatie wordt daarom de gehele boekwaarde als risico beschouwd.

Bij een besluit om (een deel van) een project stop te zetten volgen er mogelijk nog kosten door:

- het afwikkelen van verplichtingen jegens aannemers;
- delen terug te brengen in originele staat of af te werken of bereikbaar te maken;
- subsidie die moeten worden terugbetaald wanneer niet aan de voorwaarden is voldaan.

Er zullen ook kansen zijn op inkomsten, omdat delen – tegen enige waarde – zijn te verkopen.

In grote lijnen zullen bij stopzetting de kostenverhogende elementen en de verkoopmogelijkheden tegen elkaar wegvallen. Wat dan nog als verlies resteert, is de actuele boekwaarde.

Bij de jaarrekening wordt duidelijk wat de actuele boekwaarde is, nadat resultaten – positief en negatief – op basis van geactualiseerde exploitatieberekeningen zijn genomen. In de perspectiefnota en het beleidsplan kan inzicht worden gegeven in de ontwikkeling van de boekwaarde tot aan het einde van de planperiode. Die zelfde geactualiseerde exploitaties vormen de basis voor deze doorrekening.

4. Risicodekking

Aan de hand van de beschrijvingen uit hoofdstuk 3 kan worden bepaald welke risico's onze gemeente loopt in het grondbedrijf. Op basis van de jaarstukken over 2010 is de onderstaande berekening gemaakt.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Grond niet in exploitatie						
Boekwaarde	9.129	9.677	10.257	10.873	11.525	12.217
Agrarische waarde	10.182	10.182	10.182	10.182	10.182	10.182
Vershil	-1.053	-506	75	691	1.343	2.034
Lopende projecten						
Boekwaarde	4.802	7.771	1.599	1.073	178	2.160
Risico	4.802	7.771	1.674	1.764	1.521	4.194

Het risicobedrag verschilt van jaar tot jaar. Op basis van de reeks zal per keer een buffer worden gekozen van minimaal het laagste en maximaal het hoogste berekende risico van enig jaar.

Er moet een logisch verband zijn tussen de ontwikkeling in de reeks en de gekozen buffer. Op basis van de gepresenteerde reeks wordt een buffer van € 8 miljoen logisch geacht. De piek die zich in 2011 voordoet, vlakt af in de jaren erna. Daarom is het niet nodig om de buffer aan deze piek te koppelen.

Er zijn verschillende methoden om te voorzien in de dekking van de risicobuffer. Tot op heden wordt gebruik gemaakt van een bestemmingsreserve, de Bedrijfsreserve Grondbedrijf. Deze reserve wordt breder ingezet en bijvoorbeeld ook gebruikt voor afwikkeling van resultaten. Daardoor biedt de reserve als het ware dekking voor het aangaan van nieuwe verplichtingen, buiten de integrale afweging van nieuw beleid om. Het werken met verschillende reserves vraagt daarnaast om meer administratieve handelingen.

De keuze is daarom gemaakt om de risicobuffer voor het grondbedrijf aan te houden binnen de algemene reserve, zoals er binnen die zelfde reserve ook een buffer bestaat voor eenmalig nieuw beleid en risico's. Deze keuze komt op een natuurlijk moment, aangezien de bedrijfsreserve grondbedrijf met de vaststelling van de jaarstukken over 2009 is leeg geboekt en sindsdien op nul staat.

5. Resultaatbepaling

In de beleidsregels uit 2000 is ook ingegaan op resultaatbepaling in grondbedrijfprojecten. De commissie BBV publiceerde in 2008 een Notitie Grondexploitatie. Hierin worden twee uitspraken gedaan die van belang zijn voor resultaat bepaling.

1.

Als de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt en wordt gekozen voor het treffen van een verliesvoorziening, dan moet die worden verantwoord als een waardecorrectie. Deze wijze van verantwoording is naar analogie van de voorziening voor dubieuze debiteuren. Bij een naar verwachting duurzame waardevermindering is ook een afboeking mogelijk.

2.

De Commissie BBV beveelt voor het tussentijds winst nemen aan dat de lokale afweging tussen het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel nader wordt uitgewerkt. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt er immers toe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Er zijn situaties denkbaar waarbij reeds eerder voldoende zekerheid is voor winst nemen. Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst dan ook te worden genomen.

Punt 1. is een stellige uitspraak, wat erop neerkomt dat deze verplichtend werkt. Punt 2. is een aanbeveling.

De werkwijze die is vastgelegd in de risicoregels van 2000 komt overeen met de uitspraken van de commissie BBV. Verliezen wordt afgeboekt – dan wel er wordt een voorziening voor getroffen – op het moment dat ze worden voorzien. Met tussentijdse winstneming wordt terughoudend omgegaan. Dit wordt alleen gedaan in situaties die voldoende zekerheid bieden, namelijk wanneer de realisatie van baten in voldoende mate vastligt en er voor de nog te realiseren kosten voldoende marges zijn voor het opvangen van onvoorziene zaken.

Bijlage 8. Eenmalig nieuw beleid

De nieuwe reserveringen voor eenmalig nieuw beleid die in aanvulling op het beleidsplan zijn opgenomen worden in deze bijlage toegelicht.

Af te wegen eenmalig nieuw beleid	
Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)
1 Spoorlijnbijdrage (inclusief indexering)	27.430
2 Polderhoofdkanaal	900
3 Busstation	2.000
4 Re-integratie pilot	1.000
5 Gebouwen niet voor eigen gebruik	PM
6 Visie De Kaden	370
7 Splitting / Raai wegonderhoud	294
8 Onderhoud havens Rottevalle en Oudega	540
9 Groot onderhoud / vervanging kunstgrasvelden	747
10 Bijdrage herhuisvesting watersport verenigingen	65
11 Uitvoeringsprogramma Gobabis	140
12 Uitvoeringsprogramma WOS	40
Rente-effecten	1.538
Totaal	35.064

1. Spoorlijnbijdrage

In 2009 hebben we afspraken gemaakt met het provinciebestuur over een bijdrage van € 24 miljoen aan de realisatie van de spoorlijn Groningen-Drachten-Heerenveen. De raad stemde in met deze bijdrage, maar kon zich niet vinden in het dekkingsvoorstel van het college.

In deze perspectiefnota is inzichtelijk gemaakt welk beslag op de eenmalige middelen de spoorlijnbijdrage heeft. Het bedrag van € 24 miljoen (prijsspeil 2009) is conform de gemaakte geïndexeerd en gefaseerd. Per jaar wordt een index toegepast van 2,5%. De eerste termijn van 30% moet worden voldaan wanneer het planologisch kader voor de spoorlijn gereed is. Deze betaling is begroot voor 2013. De tweede termijn (te voldoen wanneer de uitvoering halverwege is) en de derde termijn (die wordt betaald wanneer de eerste reguliere treinen gaan rijden) zijn voor de inzichtelijkheid geraamd in 2015. Dat leidt tot een totaalbedrag van ruim € 27,4 miljoen.

De feitelijke betaling is uiteraard gekoppeld aan het voldoen aan de voorwaarden. Wanneer dat later is dan in deze perspectiefnota is begroot, geeft ons dat eenmalig financieel voordeel. De kosten worden weliswaar per jaar verhoogd met 2,5%, maar aan het bedrag dat langer in de algemene reserve zit wordt jaarlijks 6% rente toegerekend.

2. Polderhoofdkanaal

In ons collegeprogramma spraken we de bereidheid uit om bij realisatie van de heropening van het Polderhoofdkanaal € 0,9 miljoen extra bij te dragen, in aanvulling op het huidige krediet van € 1,375 miljoen. Ten tijde van het opstellen van de perspectiefnota zijn we op hoofdlijnen tot overeenstemming gekomen met het college van Opsterland. Een gedetailleerde uitwerking van deze afspraken leidt wellicht tot splitsing van het bedrag of verplaatsing in de tijd. Nu is het bedrag geraamd in 2012.

3. *Busstation*

De aanpak van het busstation aan het Van Knobelsdorffplein is een voornemen uit het Masterplan Centrum en maakte deel uit van De Stimulerende Invalshoek. Met de realisatie, waarbij het busstation, de parkeergarage en de aangelegen openbare ruimte wordt aangepakt, zou een verbinding tot stand komen tussen het Raadhuisplein en de vernieuwbouw voor De Lawei en De Meldij. In 2010 is een uitwerking van plannen tijdelijk stil gelegd vanwege de onzekerheid over kosten voor het Raadhuisplein.

Voor de aanpak van het busstation, de parkeergarage en de omliggende openbare ruimte hebben we eenmalig € 2 miljoen gereserveerd. We doen onderzoek naar subsidiemogelijkheden. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat een deel van de investeringen in gebouwen structureel moeten worden gedekt. Wanneer over zowel de ISV3-subsidie als de realisatie van het project Vogelzang positief wordt besloten, ontstaan er kansen om de kosten deels te dekken uit de eenmalige centrummiddelen.

De uitvoering van dit plan zal moeten plaatsvinden na afronding van het Raadhuispleinproject. De middelen zijn daarom gereserveerd in de jaarschijf 2015.

4. *Re-integratie pilot*

Elders in de perspectiefnota hebben we onze keuzes op het gebied van re-integratie toegelicht. Om te voorkomen dat in 2012 een (te) grote groep mensen buiten de boot valt als het om re-integratie gaat, hebben we besloten eenmalig € 1 miljoen in te zetten voor een pilot. Deze zal naar verwachting een looptijd hebben van ruim een jaar.

Met de pilot beogen we niet alleen uitstroom te bevorderen, maar ook op het sociale vlak de groep te ondersteunen die dit het meeste nodig heeft. De resultaten van de pilot kunnen worden gebruikt voor een nieuwe afweging op een later moment.

5. *Gebouwen niet voor eigen gebruik*

Als gemeente bezitten we naast panden voor onze gemeentelijke diensten ook nog verschillende andere gebouwen. Die gebouwen worden veelal gebruikt door gesubsidieerde instellingen of andere non-profit organisaties.

Een combinatie van leegstand in de markt, huurprijzen die onder druk staan, achterstallig onderhoud op sommige plekken en bezuinigingstaakstellingen bij instellingen, brengt ons ertoe dat we de huisvestingssituatie van deze instellingen in kaart willen brengen. Mogelijk zijn hierin optimalisatieslagen te maken. Die kunnen bijdragen aan betere bezettingsgraden van gemeentelijk bezit, maar ook aan een beter exploitatieresultaat voor instellingen. In dit onderzoek zullen we specifiek stilstaan bij het pand Singel 4, waarin nu onder meer de kantoren van MOS en SmelneFM zijn gevestigd.

De uitkomst van het onderzoek kan zijn dat er in sommige gemeentelijke gebouwen moet worden geïnvesteerd. We volstaan hier met een PM-raming.

6. *Visie De Kaden*

Er is een plan ontwikkeld waarbij – in stappen – de aparte fietspaden en lang-parkeervakken van De Kaden worden opgeheven en het middendeel beperkt autovrij wordt gemaakt om in te kunnen richten als een terrassenplein. De kosten worden geraamd op eenmalig € 370.000. Dit bedrag hebben we geraamd in de laatste jaarschijf van deze nota. Het moment van uitvoeren zal met het oog op de bereikbaarheid moeten worden afgestemd op de voortgang van de centrumplannen.

7. *Splitting / Raai wegonderhoud*

Voor het herstellen van winterschade aan de Splitting / Raai was in 2010 een bedrag beschikbaar van € 294.000. Met de vaststelling van het Jaarverslag 2010 stemde de raad in met het doorschuiven van deze middelen naar 2014. In dat jaar kan het werk worden opgepakt in combinatie met werkzaamheden aan de riolering.

8. *Onderhoud havens Rottevalle en Oudega*

Los van de (on)mogelijkheden van privatisering van de havens in Rottevalle en Oudega is het noodzakelijk om (groot) onderhoud te plegen. De kosten zijn geraamd op € 540.000. Bij positief besluit van de raad over de perspectiefnota zal mogelijk nog een deel van de werkzaamheden in 2011 worden uitgevoerd.

9. *Groot onderhoud / vervanging kunstgrasvelden*

In de komende jaren zullen enkele kunstgrasvelden vervangen moeten worden en moet er groot onderhoud worden gepleegd. Er is een meerjarenprognose gemaakt. Op basis hiervan zijn per jaar eenmalige bedragen opgenomen. Het gaat om € 43.000 in 2012, € 61.000 in 2013, € 607.000 in 2014 en € 36.000 in 2015.

Met deze aanpak wordt het mogelijk om jaarlijks geactualiseerd inzicht te geven. De aanpak stelt ons als college in staat om van complex tot complex vervolgens te oordelen over de wenselijkheid en noodzakelijkheid van vervangingsinvesteringen.

10. *Bijdrage herhuisvesting watersportverenigingen*

In de plannen voor upgradering van jachthaven De Drait is ook voorzien in herhuisvesting van de watersportverenigingen. Wij willen eenmalig € 65.000 bijdragen in een totale investering van € 375.000 (inclusief BTW). De bijdrage staat geraamd voor 2012.

11. *Uitvoeringsprogramma Gobabis*

12. *Uitvoeringsprogramma WOS*

De VNG stelt niet langer middelen beschikbaar voor activiteiten in Gobabis. Voor een uitvoeringsprogramma ter continuering van onze vriendschapsrelatie ramen we van 2012 t/m 2015 per jaarschijf een bedrag van € 35.000.

De WOS heeft gevraagd om € 20.000 per jaar voor een nog uit te werken plan voor begeleiding van dit programma. De helft van dit bedrag zou moeten worden opgebracht door sponsors en donoren. In afwachting van een concrete uitwerking volstaan we met een raming van € 10.000 per jaar voor de jaren 2012 t/m 2015.

De bovengenoemde onderwerpen voor nieuw beleid hebben invloed op de rentetoerekening in de Algemene Reserve. Dat vraagt afgerond om € 1,5 miljoen van onze eenmalige ruimte.